

KEURUUN KAUPUNKI

Keurusselän ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuosille 2020-2024

päivitys vuodelle 2024

Keurusselän ympäristölautakunta 13.12.2023

1. Johdanto	3
2. Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto	3
2.1 Toimialue	3
2.2 Valvonnan voimavarat ja tehtävät.....	4
2.3 Koulutus	5
2.4 Valvontakohderekisteri/ Tietojärjestelmä	5
2.5 Viestintä	5
2.6 Valvonnan maksullisuus	5
2.7 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.....	6
3. Valvonnan toimialat	7
3.1 Yleistä	7
3.1.1 Riskinarviointi.....	7
3.1.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika.....	7
3.1.3 Valvontakohteiden / valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet	8
3.2 Elintarvikevalvonta	8
3.2.1 Tarkastussuunnitelma.....	9
3.2.2 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen	10
3.2.3 Muut elintarvikelain mukaiset tehtävät.....	10
3.3 Terveydensuojelu	10
3.3.1 Tarkastussuunnitelma	12
3.3.2 Muut terveydensuojelulain mukaiset tehtävät	12
3.4. Tupakka- ja lääkelain valvonta	14
3.4.1 Tarkastussuunnitelma	15
3.4.2 Muut tupakka- ja lääkelain mukaiset tehtävät	15
3.5 Eläinlääkintähuolto	15
4. Erityistilanteisiin varautuminen	16
4.1 Toiminta erityistilanteissa	16
4.2 Epidemioiden selvittäminen (selvitystyöryhmä)	16
5. Suunnitelman toteutumisen arviointi	17

LIITTEET

Liite 1	Kuntien valvontaa ohjaavaa keskeistä lainsäädäntöä
Liite 2	Valvontakohteiden määrä ja suunnitelmallisen valvonnan tarve 2024
Liite 3	Elintarvikeviranomaisnäytteiden näytteenottosuunnitelma 2024
Liite 4	Eläinlääkintähuollon suunnitelma 2024

1. Johdanto

Ympäristöterveydenhuolto on osa ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä, jonka tehtävänä on yksilön, väestön ja elinympäristön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy.

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö (liite 1) velvoittaa kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Kunnan tulee laatia säännöllistä valvontaa koskeva kunnan valvontasuunnitelma siten, että valvonnassa otetaan huomioon toiminnan riskit ja että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee terveysvaaroja ja suojaa kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Valvontasuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa. Valvontasuunnitelma tai sen päivitys on hyväksyttävä toimielimessä ja toimitettava valtion Aluehallintovirastoon suunnitelmakautta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelma vuosille 2020-2024.

<https://valvira.fi/documents/152634019/170988877/Ymparistoterveydenhuollon-valvontaohjelma-2023-2024.pdf/aacb97fc-4ca0-6c74-f879-a713eab847de/Ymparistoterveydenhuollon-valvontaohjelma-2023-2024.pdf?t=1692262567647>

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määrystenmukaisuuden varmistamiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi, kuluttajansuojan turvaamiseksi sekä toimijoiden tuotantoedellytysten varmistamiseksi.

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen valvonta on toiminnanharjoittajille maksullista. Kunnan on perittävä valvontamaksut. Valvontamaksuja voidaan periä siten, että ne kattavat enintään valvonnasta aiheutuneet kustannukset. Maksuja peritään kunnan hyväksymän taksan mukaisesti. Valvontasuunnitelman perusteella toiminnanharjoittajat voivat ennakoita valvontamaksun suuruuden.

Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma ja maksutaksa ovat nähtävillä Keuruun kaupungin internetsivuilla:
<http://www.keuruu.fi/asukkaat/ymparistoterveydenhuolto>

2. Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto

2.1 Toimialue

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto toimii Keurusselän ympäristölautakunnan alaisuudessa. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Jämsä, Keuruu, Kuhmoinen, Mänttä-Vilppula, Ruovesi ja Virrat. Asukkaita alueella on n. 50 600. Lautakunnassa on seitsemän jäsentä; yksi jäsen jokaisesta yhteistoimintasopimuskunnasta ja, jos kunnan asukasluku ylittää 15 000, jäseniä on kaksi. Yhteistoiminnassa on mukana myös ympäristönsuojelu Keuruulla ja Mänttä-Vilppulassa. Vastuukunta on Keuruun kaupunki, ja kaikki virat ovat Keuruun kaupungin virkoja. Vakituinen toimipiste on yhteistoimintasopimuksen mukaisesti jokaisessa yhteistoimintasopimuskunnassa.

Yksikkö täyttää 30.10.2003 annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen vaatimuksen (vähintään 10 henkilötyövuotta, kaikki ympäristöterveydenhuollon toimialat samassa yksikössä).

2.2 Valvonnan voimavarat ja tehtävät

Keurusselän ympäristölautakunnan alaisena toimivan Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelu-toimiston tehtäviin kuuluu ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönsuojelu.

Ympäristöterveydenhuollon henkilöstövahvuuteen kuuluu ympäristöterveyspäällikkö, 10 ympäristöterveystarkastajaa ja seitsemän kaupungineläinlääkärinä, valvontaeläinlääkäri ja kaksi toimistosih-teeriä. Ympäristöterveydenhuollon tehtäviin on käytettävissä yhteensä 19,5 htv

Valvontakohteiden määrä ja valvontaan tarvittavat toimialakohtaiset resurssit on arvioitu. Käytössä olevien toimialakohtaisten valvontaresurssien suhdetta laskennallisesti tarvittavaan resurssien mää-rään on tehty edellisten vuosien valvontasuunnitelmien valmistelujen yhteydessä.

Tätä valvontasuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon, että käytettävissä olevista voimavarois-ta on mahdollista irrottaa vain osa suunnitelmallista valvontaa varten. Suunnitelmallisen valvonnan osuus on noin puolet kaikesta valvontaan käytettävistä voimavaroista.

Seuraavassa taulukossa on esitetty toimialoittain ympäristöterveyden kokonaishenkilövoimavarat. Valvonnassa henkilöstön erikoistumiseen perustuva työnjako on käytössä ja työnjakoa on tarkistettu tarvittaessa lainsäädäntömuutoksia vastaavaksi. Työnjaon arviointiin vaikuttaa, valvontakohteiden määrät, riskinarvioinnin perusteella saatu tarkastustarve sekä valvonnan kattavuuden varmistaminen eri toimialoilla. Työnjakoa tarkistetaan tarpeen mukaan.

Taulukko 2.2 Ympäristöterveydenhuollon käytettävissä oleva henkilöstö

Virkanimike	Vastuualue	henkilötyövuodet
Ympäristöterveyspäällikkö	hallinto	1,0 htv
Ympäristöterveystarkastajat, 10 kpl	terveydensuojelu	6 htv
	elintarvikevalvonta	3,4 htv
	tupakka- ja lääkelakivalvonta	0,1 htv
Eläinlääkärit, 8 kpl	eläinlääkintä	6,6 htv
	eläinsuojelu	0,9 htv
	eläintautivalvonta	0,4 htv
	elintarvikevalvonta	0,1 htv
Toimistosihteerit, 2 kpl	hallinto	1,8 htv
Yhteensä käytettävissä		20,3 htv

2.2.1 Toiminnan painopisteet

Valvontayksikkö aloitti tässä muodossa toimintansa 1.1.2009 ja se muodostui neljästä 31.12.2008 asti toimineesta valvontayksiköstä.

Suunnitelmakauden yhteisenä painopisteenä on Keski-Suomen maakunnan ympäristöterveydenhuollon yksiköiden kanssa on laatu järjestelmien päivitys ja yhtenäistäminen.

Toimialakohtaiset painopisteet esitellään kunkin toimialan suunnitelman yhteydessä.

2.3 Koulutus

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston henkilöstölle laaditaan koulutussuunnitelma vuosittain edellisen vuoden loppuun mennessä. Koulutussuunnitelma on suuntaa antava, sillä tarkka koulutustarjonta selviää aina kunkin vuoden kuluessa. Koulutukseen varataan vuosittain talousarvioehdotuksessa määräraha erikseen eläinlääkintähuoltoon ja muuhun ympäristöterveydenhuoltoon. Hallinnon koulutukseen, joka käsittää toimistosihteerien ja ympäristöterveyspäällikön ja luottamushenkilöiden kouluttautumisen varataan myös oma määräraha.

EU:n uuden valvonta-asetuksen (EU) 2017/625 5. artiklan mukaan virallista valvontaa ja muita virallisia toimia suorittavan henkilöstön on saatava toimivaltaansa kuuluvalla alalla asianmukaista koulutusta, jonka ansiosta se voi hoitaa tehtävänsä pätevästi ja suorittaa virallista valvontaa ja muita virallisia toimia johdonmukaisella tavalla. Henkilöstön on pysyttävä ajan tasalla toimivaltaansa kuuluvalla alalla ja saatava tarvittaessa säännöllistä lisäkoulutusta.

Ympäristöterveystarkastajien kesken on määritelty viranhaltijoiden erikoisosaamisalueet osa-alueille. Erikoistumista toteutetaan koulutuksella kunkin viranhaltijan tietyn valvonnan osa-alueen osaamisen lisäämisen kautta siten, että viranhaltija hakeutuu ensisijaisesti niihin tarjolla oleviin koulutuksiin, jotka palvelevat kunkin erityisosaamisaluetta. Virkaeläinlääkäreitten koulutus kohdennetaan erikseen valvontaeläinlääkärille ja praktikoille.

2.4 Valvontakohderekisteri/ Tietojärjestelmä

Valvontakohderekisteriä ylläpidetään valtakunnallisessa VATI-järjestelmässä. Järjestelmä on otettu käyttöön vuoden 2019 alkupuolella koko maassa. Järjestelmää kehitetään koko ajan. Rekisteri on koko valvontahenkilökunnan käytössä. Rekisteriin merkitään kaikista kohteista toimijan, toimipaikan ja toiminnan tiedot sekä kirjataan valvontatiedot, laaditaan tarkastuskertomukset ja tehdään kullekin kohteelle riskinarvioinnit valvontalajeittain. Näiden perusteella saadaan tarvittavat kohde- ja valvontatietoraportit keskushallinnolle sekä kunnan omaan käyttöön.

Eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnassa käytössä on Dynasty. Eläinlääkintähuollon suunnitelmassa (liite 4) esitellään tarkemmin muut eläinlääkinnän tietojärjestelmät.

Säännöllisen valvonnan valvontakohteiden määrät ja valvontatarve on liitteessä 2.

2.5 Viestintä

Viestintään kuuluu asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus sekä tiedottaminen. Viestinnässä noudatetaan Keuruun kaupungin viestintäsuunnitelman periaatteita.

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimistolla on asiakaspalvelua varten kaksi puhelinnumeroa, josta palvelua saa arkisin klo 8.00-15.00. Kaikki viranhaltijat ovat virka-aikana neuvontaa ja opastusta varten asiakkaiden tavoitettavissa matkapuhelimesta ja sähköpostitse.

Ulkoisen viestinnän tavoitteena on tehdä toiminta asiakkaille tutuksi lehtiartikkeleiden avulla. Erityisesti valvontayksikön toteuttamien valvontahankkeiden yhteenvedot ja tulokset julkaistaan paikallislehdissä.

Eläinlääkärien puhelinvastaanotto on aamuisin klo 8-9 pieneläimille. Suurelänpuhelut otetaan vastaan läpi työajan.

2.6 Valvonnan maksullisuus

Kunnan valvontaviranomaisen on perittävä toimijalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja näytteen tutkimuksesta. Kuntaliitto on yleiskirjeellään (21/80/2006) ohjeistanut ympäristöterveydenhuollon maksullisuutta, maksujen suuruuden määrittämistä sekä taksojen hyväksymistä.

Keurusselän ympäristölautakunnan maksutaksa on nähtävillä hyväksytyssä muodossa Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston internet-sivuilla. Valvontamaksut määritellään lainsäädännön mukaisesti siten, että ne kattavat enintään valvonnasta aiheutuneet kustannukset. Valvonnan maksut perustuvat valtakunnalliseen valvontaohjelmaan, tähän valvontasuunnitelmaan ja henkilötyötunnin hintaan. Valvontatyötunnin hinta on vuoden 2024 alussa 65,00 euroa. Lisäksi matkakuiluina peritään kohdekohtainen käyntimaksu 30,00 €.

Ympäristöterveydenhuollossa maksuja peritään seuraavien lakien mukaisesta valvonnasta:

- Elintarvikelaki 297/2021
- Terveydensuojelulaki (763/1994), muutos voimaan 1.1.2022
- Tupakkalaki (549/2016)
- Lääkelaki (395/1987, 54a-54d §)

Lisäksi eläinlääkärinvastaanotoilla on käytössä klinikkamaksu.

Taksan lisäksi toiminnanharjoittajalta peritään elintarvikelain 72 §:n ja terveydensuojelulain 50 §:n mukaiset vuoden 2022 alusta voimaan tulleet vuosittaiset valvonnan perusmaksut (150 €/vuosi).

Valvontasuunnitelman mukaisen hyväksymis- ja tarkastustoiminnan tulot kirjautuvat ympäristöterveydenhuollon talousarviolle ja vähentävät yhteistoimintasopimuskuntien maksuosuutta. Valvonnan toteutumisen arvioinnin yhteydessä arvioidaan myös valvonnasta saadut tulot.

2.7 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Elintarvikelaki ja terveydensuojelulaki edellyttävät, että valvontasuunnitelmassa on esitettävä hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston viranomaisnäytteet sekä valvontasuunnitelman mukaiset näytteet tutkitaan seuraavissa laboratorioissa:

- SeiLab, Seinäjoki
- Kokemäenjoen vesiensuojeluyhdistys ry laboratorio (KVVY), Tampere

3. Valvonnan toimialat

3.1 Yleistä

Tämän suunnitelman mukainen valvonta perustuu terveydenhuoltolain (1326/2010) 21 §:ssä mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan kunnille säädettyyn valvontaan. Lainsäädäntö on esitetty tarkkaan toimialakohtaisissa valtakunnallisissa valvontaohjelmissa. Keskeisin valvottava lainsäädäntö on listattu tämän suunnitelman liitteeseen 1.

Toimialakohtainen valvonta esitellään valtakunnallisessa valvontaohjelmassa:

<https://valvira.fi/documents/152634019/170988877/Ymparistoterveydenhuollon-valvontaohjelma-2023-2024.pdf/aacb97fc-4ca0-6c74-f879-a713eab847de/Ymparistoterveydenhuollon-valvontaohjelma-2023-2024.pdf?t=1692262567647>

Tähän suunnitelmaan on koottu valvontayksikön alueella erityisesti suunnitelmakaudella painottuva valvonta ja painopisteet.

Valvontasuunnitelmaan liittyvät vuosittaiset ympäristöterveydenhuollon valvontahankkeet suunnitellaan ja toteutetaan tarpeen mukaan.

3.1.1 Riskinarviointi

Valvontakohteiden valvonnan tarve määräytyy valtakunnallisen ohjeistuksen ja kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella. Toimialakohtaisissa ohjelmissa on annettu suuntaa antavat ohjeet valvontakohteiden riskinarviointiin. Riskinarviointi ja luokitus ovat jokaisella toimialalla erilaisia, mutta niitä on selkeästi pyritty yhdenmukaistamaan aiempaa enemmän.

Valvontayksikössä riskinarvioinnin yhdenmukaistaminen on ollut edellisen suunnitelmakauden aikana yksi toiminnan painopisteistä. Valtakunnallisen valvontatietojärjestelmän (VATI) käyttöönoton myötä, riskinarviointi perustuu valtakunnallisiin suosituksiin ja kohdekohtaiseen arviointiin. Kohteet saavat kukin oman riskiluokkansa.

Valvontaan varatusta työajasta arviolta noin puolet voidaan käyttää suunnitelmalliseen valvontaan ja loput akuuttiin, suunnittelemattomaan valvontaan. Terveystensuojelulain mukaisesta valvonnasta suunnitellun valvonnan osuus on huomattavasti vähäisempi.

3.1.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika

Kunnan suunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely sekä tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika. Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä ja tarkastuskertomuksessa tulee esittää, minkä säännösten mukaan tarkastus on tehty. Tarkastusaikaan vaikuttaa tarkastuksen sisällön laajuus ja tarkastusaikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehdyn tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautuminen, keskimääräinen matka-aika sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Huomattavaa on, että tarkastus voidaan jossakin tapauksessa tehdä asiakirjatarkastuksena; esim. omavalvontasuunnitelman tarkastaminen, pakkausmerkintöjen tarkastaminen jne.

Taulukko 3.1.2 Tarkastuksen yleinen sisältö eri toimialoilla

	Tarkastuksen yleinen sisältö
Elintarvikevalvonta	Minkä tahansa näkökohdan tutkiminen sen toteamiseksi, onko kyseinen näkökohta vaatimusten mukainen Pääsääntöisesti ilman ennakkovaroitusta Yksi tarkastus ei yleensä voi kattaa koko yrityksen toimintaa, vaan kohdistuu johonkin tiettyyn osaan, kuitenkin niin, että kaikki yrityksen toiminnot tulevat tarkastetuiksi määräaikojan sisällä. Oiva-järjestelmän mukaiset tarkastukset
Terveysturvallisuuden valvonta	Selvittää terveysvaaran tai haitan esiintyminen (aistinvaraista tarkastelua ja arviointia, usein mittauksia ja näytteenottoa)
Tupakkalain valvonta	Tavoite tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen vaatimustenmukaisuus.
Lääkelain valvonta	Tavoite tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen vaatimustenmukaisuus.

Tarkastusten sisällön tarkemmat määrittelyt on kirjattu valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman toimialakohtaisiin valvontaohjelmiin.

3.1.3 Valvontakohteiden / valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet

Valvontakohteiden tarkastustiheydet määräytyvät riskinarvioinnin perusteella.

Toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa on annettu ohjeelliset tarkastustiheydet ja tarkastuksiin käytettävät ajat. Tarkastustiheydet on määritelty kohdetyyppikohtaisen riskiluokituksen perusteella, jota voidaan kunnissa edelleen tarkentaa. Riskinarviointiin perustuva valvontakohdekohtainen tarkastustiheyksien määrittely yhdenmukaistetaan suunnitelmakaudella.

Keurusselän yhteistoiminta-alueen valvontakohteiden määrä ja suunnitelmallisen valvonnan valvontatarve valvontakohdetyyppikohtaisesti on liitteessä 2.

Jokaisesta tarkastuksesta laaditaan valtakunnallisessa VATI-järjestelmässä tarkastuskertomus, joka sisältää vähintään hallintolain tarkastuskertomukselta edellyttämät tiedot. Lisäksi kirjataan erityislainsäädännön vaatimat tiedot. Tarkastuskertomukseen kirjataan havainnot, korjauskehotukset, kielot ja muut lainsäädännön määrittelemät toimenpiteet ja pakkokeinot, joiden noudattamista seurataan annettujen määräaikojen kuluttua.

3.2 Elintarvikevalvonta

EU:n uusi valvonta-asetus (EU) 2017/625 muodostaa puitteet koko elintarvikeketjun valvonnalle. Valvonta-asetuksen tavoitteena on varmistaa, että elintarvikeketjua koskevaa EU-lainsäädäntöä sovelletaan jäsenvaltioissa asianmukaisesti ja yhtenäisesti. Valvonta-asetus koskee ennen kaikkea viranomaisen toimintaa. Valvonta-asetuksen 5. artiklan mukaan virallista valvontaa ja muita virall-

lisiä toimia suorittavan henkilöstön on saatava toimivaltaansa kuuluvalla alalla asianmukaista koulutusta, jonka ansiosta se voi hoitaa tehtävänsä pätevästi ja suorittaa virallista valvontaa ja muita kuuluvalla alalla ja saatava tarvittaessa säännöllistä lisäkoulutusta.

Elintarvikelaissa 297/2021 § 72 määriteltiin, että 1.1.2022 alkaen laskutetaan vuosittain elintarvikevalvonnan kohteilta elintarvikevalvonnan perusmaksu. Perusmaksu määräytyy melkein kaikille elintarvikevalvonnan kohteille pois lukien Ruokaviraston määrittelemät poikkeustapaukset.

Elintarvikevalvonnan tarkoituksena on varmistaa:

- elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu
- varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää eikä johda kuluttajaa harhaan
- suojata kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta
- varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyys
- turvata korkealaatuinen elintarvikevalvonta
- osaltaan parantaa elintarvikealan toimijoiden toimintaedellytyksiä.

Kunnan tulee laatia säännöllistä valvontaa koskeva kunnan elintarvikevalvontasuunnitelma siten, että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee terveysvaaroja ja suojaaa kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Valvontasuunnitelmassa otetaan huomioon myös Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma 2021-2024.

Keurusselän elintarvikevalvonnassa painopisteet vuonna 2024 ovat:

- Osallistutaan Ruokaviraston mahdollisesti myöhemmin ilmoittamiin valvontaprojekteihin ja vuoden 2024 olemassa oleviin valvontaprojekteihin, joissa tarkastetaan mahdollisuuksien mukaan elintarvikehuoneistoissa:
 - Elintarvikkeiden lämpötilojen hallinta
- Kohteet valvonnan piiriin

3.2.1 Tarkastussuunnitelma

Elintarvikevalvonnan tarkastukset tehdään pääsääntöisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla ennalta ilmoittamatta, tarvittaessa toiminnanharjoittajan kanssa sovitaan tarkastusajankohta. Elintarvikevalvonnan kohdetyyppinen tarkastustiheys ja tarkastusten määrä on esitetty liitteessä 2. Valtakunnallisessa ohjelmassa on esitetty tarkastustiheys, jota käytetään lähtökohtana kullekin valvontakohteelle. Jokaisella valvontaa suorittavalla viranhaltijalla on henkilökohtainen työ-/tarkastussuunnitelma, jossa määritellään kohteisiin tehtävät tarkastukset. Henkilökohtaisessa työ-/tarkastussuunnitelmassa yksittäisten kohteiden tarkastustiheys saattaa poiketa taulukossa annetuista tarkastustiheyksistä, koska kullekin kohteelle on tehty riskinarviointi mm. valvontahistorian mukaan. Riskinarviointi toteutetaan ympäristöterveydenhuollon tiedonhallintaohjelman VATI:n avulla.

Suurin osa suunnitelmallista tarkastuksista on Oiva-järjestelmän mukaisia tarkastuksia. Oiva-järjestelmän mukainen tarkastuskertomus tehdään Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti VATI:n kautta. Tarkastuskertomusta suppeampi Oiva-raportti on julkinen Ruokaviraston ylläpitämän

www.oivahymy.fi internet-sivuston kautta. Oiva-raportti tulee olla valvontakohteessa asiakkaiden nähtävillä. Mikäli elintarvikeyritys markkinoi elintarvikkeita internetsivuillaan, tulee Oiva-raportti olla myös saatavilla toimijan internetsivuilla.

Alkutuotannon kohteista maidontuotantotilat sisältyvät valvontasuunnitelmaan. Muiden alkutuotannon kohteiden osalta niiden lukumäärät ovat liitteessä olevassa elintarvikevalvonta, valvontakohteet 2024 taulukossa. Taulukossa olevat tiedot ovat päivittämättä, näiden alkutuotantokohteiden päivittämistä jatketaan vuonna 2024. Alkutuotannon elintarvikevalvonnan valvontakohteiden tarkastukset aloitetaan vuonna 2024 resurssit ja riskinarviointi huomioiden.

3.2.2 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Viranomaisnäytteitä otetaan tarpeen mukaan omavalvonnan toimivuuden varmistamiseksi ja aina silloin, kun epäillään säädöstenvastaisuutta. Näytteenotto tapahtuu riskinarvioinnin mukaan. Viranomaisnäytteenottosuunnitelma on liitteessä 3.

3.2.3 Muut elintarvikelain mukaiset tehtävät

Elintarvikevalvonnassa tehdään lainsäädännön mukaisesti elintarvikehuoneistojen hyväksymispäätökset 60 vuorokauden kuluessa hakemuksen saapumisesta ja elintarvikehuoneistoilmoitukset rekisteröidään lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Kunnan tehtäviin kuuluvat lisäksi elintarvikealan toimijoiden ja kuluttajien neuvonta ja tiedottaminen, valtion viranomaisten avustaminen eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen vierasaineohjelmien ja ensisaapumisvalvonnan toteuttamisessa sekä elintarvikemääräysten mukaisien ilmoitusten ja raporttien tekeminen aluehallintoviranomaiselle (AVI:lle) ja Ruokavirastolle. Vientiin hyväksytyjen laitosten osalta (sisämarkkinakauppa ja vienti EU:n ulkopuolelle) tehdään tarvittavat tarkastukset ja hyväksytään eläinlääkintätodistukset Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti.

Elintarvikevalvonnassa on runsaasti tehtäviä, jotka eivät ole säännöllistä suunnitelmallista tarkastustoimintaa. Näitä ovat mm. valitusten perusteella tehtävät tarkastukset, pakkotoimenpiteet, ruokamyrkytys selvitykset, elintarvikehuoneistojen rekisteröintiin ja elintarvikehuoneistojen hyväksymisiin liittyvät tarkastukset, ilmoitusten käsittely, neuvonta, asiantuntijatehtävät, koulutus sekä laadun ja yhteistyön kehittäminen.

Toiminnan edelleen kehittämiseksi Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston elintarvikevalvonnasta vastaavat henkilöt ovat muodostaneet elintarviketiimin, joka kokoontuu useamman kerran vuodessa. Tiimissä pyritään luomaan käytäntöjä, jotka yhtenäistävät ja kehittävät käytännön valvontaa. Vuonna 2023 aloittaneessa Keski-Suomen yhteisessä laatutyöryhmässä laaditaan yhteisiä ohjeita toimintavoista, jotta saadaan alueen valvonta yhtenäisemmäksi mahdollisuuksien mukaan. Jokainen valvontatoimenpide raportoidaan ajantasaisena valtakunnalliseen VATI-tiedonkeruujärjestelmään keskusvirastoa (Ruokavirasto) varten.

3.3 Terveysuojelu

Terveysuojelulain tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Lain tavoitteena on myös ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveysuojelulain mukaan päävastuu terveydensuojelun toteuttamisesta on kunnilla.

Terveydensuojelulain mukaisen valvontakohteen tarkastuksen tavoitteena on selvittää mahdollisen terveyshaitan esiintyminen, josta voi aiheutua terveyshaitta. Olosuhteiden lisäksi tarkastellaan toimintaa ja arvioidaan kohteen vaatimuksenmukaisuus. Tarkastukset tehdään yleensä toiminnanharjoittajan kanssa ennalta sovittuna aikana.

Terveydensuojelulain useimmat säännöllisen valvonnan kohteet vaativat joko viranomaisen hyväksynnän tai ovat ilmoituksen varaisia, jolloin terveydensuojeluviranomainen tekee hakemusta tai ilmoitusta koskevan päätöksen ennen kuin kohde tulee valvonnan piiriin. Tämän jälkeen valvontakohteeksi tulee suunnitelmallisen ja säännöllisen valvonnan kohteeksi.

1.1.2022 voimaan tullut terveydensuojelulain muutos toi mukanaan terveydensuojeluvalvontaan valvonnan vuosittaisen perusmaksun, joka peritään niiltä valvontakohteilta, jotka on mainittu lakimuutoksen liitteessä.

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa:

<https://valvira.fi/documents/152634019/170988877/Valtakunnallinen-terveydensuojelun-valvontaohjelma-paivitys-2023-2024.pdf/bfd0bafc-6f90-c6f1-41f2-72963495d305/Valtakunnallinen-terveydensuojelun-valvontaohjelma-paivitys-2023-2024.pdf?t=1691755259201>

on määritelty valvonnan painopistealueet vuosille 2020-2024. Valvontaohjelmaan on laadittu päivitys vuosille 2023-2024. Painopisteiden avulla pyritään kohdentamaan resursseja suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti sekä huomioidaan lainsäädännön muutoksista aiheutuvat haasteet. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa määritellyt painopistealueet huomioidaan sellaisinaan käytännön valvontatyössä.

Taulukko 3.3 Terveydensuojelun painopisteet vuosille 2020-2024

Kohde	2020-2024 Terveydensuojelun painopisteet
Omavalvonnan tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnanharjoittajien tukeminen riskien tunnistamisessa, joista voi aiheutua terveyshaittaa, ja toiminnanharjoittajan omavalvonnan korostaminen säännöllisen valvonnan riskinarvioinnissa • Omavalvonnan tukeminen tarkastuskäynnillä tai esim. toiminnanharjoittajille lähetetyllä lyhyellä kyselyllä, jonka tuloksia voidaan hyödyntää mm. riskinarvioinnissa, toiminnanharjoittajille suunnatussa neuvonnassa ja ohjauksessa
Talousvesi	<ul style="list-style-type: none"> • Talousveden laatuun vaikuttavien riskien arviointi ja -hallinta yhdessä talousvettä toimittavan laitoksen kanssa ja valvontatutkimusohjelman päivittäminen
Elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> • Viranomaisyhteistyön merkitys elinympäristöterveyden edistämässä merkittäväksi osaksi kuntien strategiatyötä • Terveyshaittojen tunnistaminen ja ennaltaehkäisy viranomaisten yhteistyönä • Häiriötilanteisiin varautuminen ja suunnitelmien yhteensovittaminen sekä valmiusharjoitukset

Koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisyys ja turvallisuus on tarkastettava joka kolmas vuosi (terveydenhuoltolaki 1326/2010, 16 ja 17 §:t) ja ne on tarkastettava eri tahojen kanssa yhteistyössä (Vna 338/2011, 12 §). Terveydensuojeluviranomainen voi toimia koordinaattorina eri tahojen tarkastusten yhteensovittamiseksi. Siten yhteistarkastukset saadaan sovitettua terveydensuojelun suunnitelmallisen valvonnan tarkastusrytmiin (laaja-alaiset yhteistarkastukset).

Koulujen ja päiväkotien radonpitoisuuden vuosikeskiarvo kysytään tarkastuskäynnin yhteydessä. Sisäilman radonin vuosikeskiarvo saa olla enintään 300 Bq/m³ (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ionisoivasta säteilystä 1044/2018). Jos ei ole tietoa radonpitoisuudesta, on se kehotettava mittaamaan seuraavaan tarkastuskertaan mennessä.

Vuoden 2024 painopisteenä toiminnanharjoittajien tukeminen riskien tunnistamisessa. Terveysturvallisuuden varmistaminen pyytää esimerkiksi tarkastuksen yhteydessä toiminnanharjoittajaa selvittämään, miten toimintaan vaikuttavat riskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu ja mitä riskien hallintakeinoja on otettu käyttöön. Toiminnanharjoittajia voidaan joutua tukemaan riskien tunnistamisessa, joista voi aiheutua terveyshaittaa. Riskien tunnistamisella ja seurannalla on ennaltaehkäisevä vaikutus terveyshaittojen syntymiseen.

3.3.1 Tarkastussuunnitelma

Terveysturvallisuuden kohdetyyppikohtainen tarkastustiheys ja suunniteltu tarkastusten määrä on esitetty liitteessä 2. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on esitetty tarkastustiheys, jota käytetään lähtökohtana kullekin valvontakohteelle. Jokaisella valvontaa suorittavalla viranhaltijalla on henkilökohtainen työsuunnitelma, jossa määritetään kohteisiin tehtävät tarkastukset. Henkilökohtaisessa työsuunnitelmassa yksittäisten kohteiden tarkastustiheys saattaa poiketa liitteessä 2 annetuista tarkastustiheyksistä, koska kullekin valvontakohteelle tehdään riskinarviointi tarkastuskäynnin perusteella. Riskinarviointi toteutetaan ympäristöterveydenhuollon tiedonhallintaohjelman, VATI:n avulla. Riskinarviointi perustuu Valviran julkaisemaan ympäristöterveydenhuollon laatujärjestelmään (valvontaohjeisto) ja siinä esitettyyn kohdetyyppikohtaiseen valvontatarpeen arviointiin.

3.3.2 Muut terveysturvallisuuden mukaiset tehtävät

Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi on huomioitava muu kunnan tehtävänä oleva terveysturvallisuuden tarkoittama valvonta. Terveysturvallisuuden ei-suunnitelmallinen valvonta vie huomattavasti suuremman osan työajasta kuin suunnitelmallinen valvonta. Näitä tehtäviä ovat mm:

- Asumisterveyteen liittyvät asiat
Asumisterveysasiat muodostavat suuren tehtäväkokonaisuuden ei-suunnitelmallisen valvonnan puolella. Asunnontarkastuksia on tehty vuosittain noin 40-70 kappaletta. Asunnontarkastusten osalta yksittäiset tapaukset saattavat viedä erittäin paljon aikaa ja ovat usein vaikeasti selvitettäviä. Asunnontarkastuksia tehdään tarkastuspyyntöjen perusteella terveyshaittojen selvittämiseksi ja poistamiseksi. Asunnontarkastukset liittyvät sisäilman laatuun, home- ja kosteushaittoihin, meluhaittoihin, asuntojen likaisuuteen tai huonokuntoisuuteen, ilmanvaihdon puutteellisuuteen, kylmyyteen ja hajuihin. Todettujen epäkohtien poistamiseksi annetaan tarpeen mukaan korjauskehotuksia ja käytetään muita terveysturvallisuuden mukaisia keinoja terveyshaittojen poistamiseksi. Kuntalaisille ja kiinteistöjen omistajille annetaan myös neuvontaa ja ohjausta asumisterveyteen liittyvissä kysymyksissä.
- Terveysturvallisuuden selvittäminen
Kouluissa, päiväkodeissa ja muissa julkisissa rakennuksissa on sisäilmaongelmia, joiden selvittämiseksi ja poistamiseksi tehdään yhteistyötä kiinteistön omistajien ja käyttäjien kanssa. Sisäilmaongelmien käsittelemiseksi on perustettu kuntiin sisäilmatyöryhmiä. Sisäilmaongelmien selvittämiseksi ja korjausten suunnittelemiseksi tehdään laajoja tutkimuksia ja tarkastuksia. Tutkimukset tilataan yleensä ulkopuolisilta asiantuntijoilta, joiden laatimien raporttien ja tutkimustulosten perusteella arvioidaan terveyshaittoja ja annetaan tarvittaessa ohjeita ja kehotuksia terveyshaittojen poistamiseksi. Sisäilmaryhmät, joissa myös terveysturvallisuuden varmistaminen on edustettuna, kokoontuvat säännöllisesti.

Terveydensuojeluviranomainen seuraa näytetuloksista jatkuvasti esim. vesilaitosten jakaman talousveden laatua ja uimavesien laatua niin uimahalleissa kuin uimarannoillakin. Mikäli näytetulosten tai muiden yhteydenottojen perusteella syntyy epäily mahdollisesta terveyshaitasta tai epidemiasta, terveydensuojeluviranomainen ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin vaaratilanteen rajoittamiseksi. Terveydensuojeluviranomainen vastaa tiedottamisesta, asian selvittämisestä ja raportoinnista keskusvirastoille.

- Asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus
Terveydensuojelulain mukaan viranomaisen tehtävänä on antaa neuvontaa ja opastusta kuntalaisille terveydensuojeluun liittyvissä asioissa. Kuntalaisten ja toimijoiden yhteydenottoihin vastataan pääasiassa puhelimitse ja sähköpostilla mutta osa asioi myös henkilökohtaisesti toimistolla. Esimerkiksi yksityisten ihmisten talousvesinäytteitä toimitetaan kauttamme laboratoriotutkimuksiin vuosittain yli 100 kappaletta.
- Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittely
Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisia huoneistoja ja toimintoja koskevien ilmoitusten johdosta tehdään tarkastus ja ilmoituksesta annetaan todistus toimijalle. Terveyshaittojen ehkäisemiseksi voidaan antaa tarvittavia määräyksiä.

Käytännössä toiminnanharjoittajat tuntevat huonosti terveydensuojelulain velvoitteet ilmoituksenvaraisuudesta. Tämän takia uusien toimintojen perustamista tai olennaista muuttamista joudutaan seuraamaan muun valvonnan yhteydessä ja tiedotusvälineiden kautta, jonka jälkeen viranomainen joutuu pyytämään ilmoitusta toiminnanharjoittajalta.

Valtakunnallisessa terveydensuojelun valvontaohjelmassa vuosille 2020-2024 terveydensuojelun suunnitelmallista valvontaa on yksinkertaistettu. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä on poistettu sellaiset kohteet, joissa oleskelu on lyhytaikaista ja jotka todennäköisesti eivät aiheuta terveyshaittaa. Näitä kohteita ovat:

- eläinten pitoon tarkoitettu rakennus tai aitaus asemakaava-alueella tai muulla vastaavalla alueella
- bingohallit, pelisalit ja –kasinot, tanssisalit ja –lavat
- kirkot, merimieskirkot sekä muut uskonnollisten yhdistysten tilat
- luentosalit ja auditoriot muualla kuin koulujen tai oppilaitosten yhteydessä
- teatterit, elokuvateatterit, ooppera- ja konserttisalit, sirkukset, baletti-, juhlahuoneistot sekä muut esityksiin ja tapahtumiin tarkoitettut sisätilat
- muut kokoontumis- ja juhlahuoneistot
- työtilat asuinrakennuksessa tai alueella, jossa on asuinhuoneistoja
- parturi- ja kampaamotoiminta
- hautausmaat, yksityiset hautapaikat ja eläinten hautausmaat
- muut vastaavat laitokset tai huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta saattaa aiheutua käyttäjälle terveyshaittaa

Edellä mainituista suunnitelmallisen valvonnan piiristä poistetut kohteet kuuluvat kuitenkin osittain edelleen ilmoitusvelvollisuuden piiriin ja ilmoituksista tehdään päätös (terveydensuojelulaki 13§). Näiden kohteiden valvontaa tehdään jatkossa yhteydenottojen/valitusten perusteella. Nämä yllättävät valvontatapaukset ovat ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan, sillä yleensä yhteydenottojen taustalla on terveyshaittaepäily.

- Lausunnot ja asiantuntijatehtävät
Valtakunnallisen valvontaohjelmankin painopistealueena on terveydensuojeluviranomaisen aktiivinen rooli ympäristöstä aiheutuvien terveyshaittojen arvioinnissa jo hankkeiden suunnittelu- ja päätöksentekovaiheessa. Terveydensuojelun osalta valmistellaan lausuntoja muille

viranomaisille (mm. AVI, ELY, kunnalliset rakennusvalvonta-, kaavoitus- ja ympäristön-suojeluviranomaiset). Useissa hankkeissa toimitaan terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana.

- Toiminnan kehittäminen ja raportointi

Toiminnan edelleen kehittämiseksi Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston terveydensuojeluasioista vastaavat henkilöt ovat muodostaneet terveydensuojelutiimin sekä vesitiimin, jotka kokoontuvat useamman kerran vuodessa. Tiimeissä pyritään luomaan käytäntöjä, jotka yhtenäistävät ja kehittävät käytännön valvontaa. Jokainen valvontatoimenpide raportoidaan ajantasaisena valtakunnalliseen Vati-tiedonkeruujärjestelmään keskusvirastoja varten. Lisäksi näytteenotosta vesilaitosten osalta raportoidaan vuosittain aluehallintovirastoon.

3.4 Tupakka- ja lääkelain valvonta

Tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen. Tupakkalain mukaisen valvonnan tavoitteena on vähentää alaikäisten tupakan saatavuutta, asukkaiden tahdon vastaista altistumista ympäristön tupakansavulle sekä vähentää tupakointia siten, että tupakoinnin aiheuttamat terveyshaitat ja –vaarat vähenevät. Valvonnan tulee sisältää tupakkatuotteiden varastointi- ja myyntipaikkojen tarkastuksia sekä tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä ja esilläpitoa myyntipisteessä, tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynnin omavalvontaa, mainontaa ja muuta myynnin edistämistä samoin kuin tupakointikieltojen ja –rajoitusten noudattamista.

Tupakkalain suunnitelmallisen valvonnan kohteita ovat esimerkiksi:

- tupakointilalliset ravintolat
- tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntipaikat
- tupakkatuotteiden tukkumyyntipaikat

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on määritelty valvonnan painopistealueet vuosille 2020-2024. Painopisteiden avulla kohdennetaan resursseja suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti sekä huomioidaan mahdollisista lainsäädäntömuutoksista aiheutuvat uudet haasteet. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa painopistealueet määritellään erikseen tupakointikieltoihin ja –rajoituksiin sekä tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden, tupakanvastikkeiden ja tupakkajäljittelmien myyntiin ja mainontaan. Valvontaohjelmassa määritellyt painopistealueet huomioidaan sellaisinaan käytännön valvontatyössä.

Taulukko 3.4 Tupakkavalvonnan painopistealueet vuosille 2020-2024

toimintavuosi	2020 - 2021	2022 - 2024
painopiste	Laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö	Tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta
	Omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa	

Tarkastuksella käytetään Valviran laatimia tarkastuslomakepohjia, jotka toimivat myös VATI-järjestelmän lomakepohjina.

Vähittäiskaupoissa, kioskeilla ja huoltoasemilla, joilla on lääkelain alainen nikotiinikorvausvalmisteiden myyntilupaa, valvotaan nikotiinivalmisteiden sijoittelua myymälässä, mahdollista myynnin omavalvontaa ja luvan mukaisuutta.

3.4.1 Tarkastussuunnitelma

Tupakkalain kohdetyyppikohtainen tarkastustiheys ja suunniteltujen tarkastusten määrä on esitetty liitteessä 2. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa esitetty tarkastustiheys, jota käytetään lähtökohdiana kullekin valvontakohteelle. Jokaisella valvontaa suorittavalla viranhaltijalla on henkilökohtainen työsuunnitelma, jossa määritetään kohteisiin tehtävät tarkastukset. Riskinarvioinnin perusteella kohdekohtaista tarkastustiheyttä voidaan lisätä tarpeeksi katsotulla määrällä tai vähentää enintään puoleen liitteen 2 mukaisesta kohdetyyppikohtaisesta tarkastustiheydestä. Tupakkatuotteiden myynnin valvontaa tehdään elintarvikevalvonnan yhteydessä. Kohteeseen tehtävä tarkastustiheys määräytyy elintarvikevalvonnan tarpeiden pohjalta. Näin ollen joissain tupakkatuotteiden myynnin valvontakohteissa tarkastustiheys on harvemmin kuin joka toinen vuosi. Tällaisia kohteita ovat mm. vähäriskiset myyntipaikat sekä pubit ja ravintolat, joissa on vain anniskelua.

Nikotiinikorvaushoitoon tarkoitettujen valmisteiden myynnin valvonnalle ei ole valtakunnallisesti annettu tarkastustiheyttä. Keurusselän alueella nikotiinivalmisteiden tarkastukset tehdään tupakan myynnin valvonnan yhteydessä joka neljäs vuosi.

Tupakkatuotteiden ja nikotiinivalmisteiden myynnin tarkastuksista ei peritä erillistä maksua vaan valvontakäyntien kustannukset sisältyvät myyntikohteilta perittävään vuosimaksuun lainsäädännön periaatteen mukaisesti. Lääkelain mukaisten valmisteiden tarkastuksen laskutus on elintarvikevalvonnan tai terveydensuojelu tarkastuksen yhteydessä 50 % taksan ilmoittamasta hinnasta.

3.4.2 Muut tupakka- ja lääkelain mukaiset tehtävät

Valvontasuunnitelmassa esitettyjen tarkastusten lisäksi osa työstä koostuu tehtävistä, joiden määrää ei voida arvioida etukäteen. Tällaisia tehtäviä ovat mm. tupakka- ja nikotiinivalmisteiden myyntilupa- ja vähittäismyyntilupien käsittely ja niihin mahdollisesti liittyvät tarkastukset, valtakunnallisen tupakanmyyntiluparekisterin ajan tasalla pitäminen sekä asiakkaiden yhteydenottojen ja valitusten johdosta tehty toimenpiteet ja tarkastukset.

Asuntoyhteisöt voivat hakea kunnalta tupakointikiellon määräämistä asuntoyhteisön rakennuksen huoneistoihin kuuluville parvekkeille, huoneistojen käytössä oleviin ulkotiloihin ja huoneistojen sisätiloihin.

Tupakkalain valvonnan osalta tarkastustoimenpiteet raportoidaan ajantasaisena valtakunnalliseen VATI-tiedonkeruujärjestelmään. Tupakan vähittäismyyntilupien myöntäminen ja lopettaminen käsitellään puolestaan valtakunnallisessa Valviran tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluparekisterissä. Nikotiinivalmisteiden valvontatoimenpiteitä ei raportoida keskusvirastoille. Päätökset nikotiinivalmisteiden myyntiluvista kuitenkin toimitetaan Fimealle (Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus), joka pitää valtakunnallista rekisteriä nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikoista.

3.5 Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009) tuli voimaan 1.11.2009. Sen mukaan kunnan tuli laatia eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma viimeistään marraskuun alusta vuonna 2011.

Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen eläinlääkintähuollon valvontaohjelma ja alueellinen suunnitelma, ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa. Aluehallintovirasto ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo ja arvioi sen toteutumista.

Valvontayksikössä on laadittu Keurusselän eläinlääkintähuollon suunnitelma 2020-2024 (Liite 4)

Keski-Suomen maakunnalliseen eläinlääkäripäivystysjärjestelmään siirryttiin muun maakunnan kanssa vuoden 2011 alusta lukien. Tuotanto- ja lemmikkieläinpäivystys on eriytetty.

4. Erityistilanteisiin varautuminen

4.1 Toiminta erityistilanteissa

Elintarvike-, terveydensuojelu- ja eläinlääkintähuoltolaissa on määräykset siitä, että kunnan on ennakolta varauduttava erityistilanteisiin. Varautumisen tavoitteena on pyrkiä ehkäisemään ennakolta häiriö- ja kriisitilanteiden syntyminen sekä luoda edellytykset hallita näitä tilanteita ja niiden seurauksia. Varautumista toteutetaan sekä normaaliolojen häiriötilanteiden, että poikkeusolojen varalta.

Varautuminen tarkoittaa käytännössä valmiussuunnitelmien laatimista. Siihen kuuluu myös tiettyjä etukäteisjärjestelyjä, jotka liittyvät esimerkiksi materiaalien hankintoihin ja varmuusvarastointiin, henkilöstön varaamiseen ja kouluttamiseen sekä hälytysjärjestelmien luomiseen. Erityisen tärkeää varautumisessa on eri alojen saumaton yhteistoiminta ja selvät toimivaltasuhteet kriisin tapahtuessa.

Valvontayksikön toimintaohje erityistilanteita varten (*Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston valmiussuunnitelma normaaliajan häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta*) on hyväksytty lautakunnassa 19.9.2018. Ohjetta päivitetään tarvittaessa. Toimiston henkilökunta on nimetty erityistilanneorganisaatioihin yhteistoimintakunnissa.

Valvontayksikkö osallistuu alueellansa järjestettäviin erityistilanne- ja valmiusharjoituksiin.

4.2 Epidemioiden selvittäminen (selvitystyöryhmä)

Epidemioiden selvittäminen kuuluu kunnan tehtäviin ja niiden selvittämiseen on varauduttava.

Terveysvaaralla tarkoitetaan mitä tahansa biologista, kemiallista tai fysikaalista tekijää tai tilaa, joka saattaa vaarantaa ihmisten terveyden. Kunnan on selvitettävä alueellaan ilmenevät elintarvikkeisiin ja talousveteen liittyvät terveysvaaratilanteet. Tällaisia ovat ruokamyrkytykset ja muut elintarvikkeiden tai talousvesivälitteiset vaaratilanteet. Tätä varten kunnan on laadittava toimintaohje. Kuntien on myös varauduttava mahdollisesti tarvittavaan näytteenottoon ja tutkimuksiin. Laboratorioiden on ilmoitettava viivytyksettä sekä toimeksiantajalleen että toimeksiantajaa valvovalle viranomaiselle tieto terveysvaaraan viittaavista tutkimustuloksista (elintarvikelaki 297/2021, 36 ja 47 §).

Kunta voi saada tiedon terveydelle vaarallisista elintarvikkeista tai talousvedestä mm. oman alueensa viranomais- tai omavalvonnan tutkimustuloksista, kuluttajavalituksista tai Ruokavirastosta. Ruokavirasto toimii elintarvikkeita ja rehuja koskevan nopean hälytysjärjestelmän (RASFF) virallisena kansallisena yhteystahona. Ruokaviraston lähettämiin RASFF -ilmoituksia koskeviin tiedusteluihin viranomaisen on reagoitava välittömästi selvittämällä, onko kyseisiä elintarvike-eriä saapunut Suomeen.

Terveysvaaratilanteissa viranomaisen on toimittava välittömästi vaaratilanteen rajoittamiseksi. Viranomaisen on käytettävä tapauskohtaista harkintaa päättäessään tilanteen vaatimista toimenpiteistä.

Valvontaviranomaisen on ilmoitettava aluehallintoviranomaiselle ja Ruokavirastolle todetuista terveysvaaroista sekä tarvittaessa sellaisista valvonnassa esille tulleista seikoista, joilla voi olla vaikutusta elintarvikkeiden turvallisuuteen. Kunnan valvontaviranomaisen tulee ryhtyä toimenpiteisiin vaarallisten erien poistamiseksi markkinoilta, jos toimija ei noudata velvollisuuttaan takaisin veidoissa.

Kunnan on kirjattava terveysvaaratilanteet ja niiden johdosta tehdyt selvitykset ja toimenpiteet.

Epidemiaselvitystyöryhmä ruoka- ja vesiepidemioiden selvittämiseksi on nimetty 2023 yhteistointa-alueiden kuntiin valtioneuvoston asetuksen elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä (1365/2011, muutos 978/2022) mukaisesti. Toimisto pitää yllä ryhmän yhteystiedot ja päivittää niitä tarpeen mukaan.

Toimistolla on sopimus SeiLabin (Seinäjoki) kanssa ympärivuorokautisesta laboratoriovalmiudesta sekä erityistilannevalmiudesta.

5. Suunnitelman toteutumisen arviointi

Toteutumisen toimialakohtaisessa arvioinnissa käytetään apuna keskusvirastojen laatimia lomakkeita sähköisessä VYHA-järjestelmässä, jossa selvitetään toimialakohtaisesti toteutunut valvonta.

Mikäli suunnitelmassa asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu, toteutumisen arvioinnissa tulisi tuoda esille mahdollisia syitä.

Mikäli valvontasuunnitelman mukaisista tavoitteista on jääty merkittävästi, on tämä otettava huomioon valvontatulojen kohdistamisessa. Valvonnan maksullisuutta suunnitelleissa työryhmissä, samoin kuin eduskuntakäsittelyn aikana korostettiin, että valvonnasta saaduilla tuloilla tulee turvata kuntien mahdollisuus ylläpitää valvontaa. Keskusvirastot keräävät tiedot toimialakohtaisista valvontatuloista.

Keurusselän ympäristölautakunta käsittelee ja arvioi edellisen vuoden valvontasuunnitelman toteutumisen seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Kuntien valvontaa ohjaavaa keskeistä lainsäädäntöä

Elintarvikevalvonnan lainsäädäntöä

Kokoelma elintarvikevalvonnan ajantasaisista säädöksistä ovat Finlex'issä (<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa>) . Sovellettavaa lainsäädäntöä on myös EU-tasolla (<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>). Ruokavirasto julkaisee myös säännöllisesti erilaisia oppaita ja soveltamisohjeita valvonnan tueksi. Ruokavirasto laatii muita viranomaisia kuullen koko elintarviketurvallisuuden valvontaketjua koskevan monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman (Vasun). Elintarvikevalvonnan järjestämisestä säädetään lisäksi mm. seuraavissa säädöksissä:

- Elintarvikelaki 297/2021;
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarvikehygieniasta 318/2021;
- Valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnasta (72/2020);
- Yleinen elintarvikehygieniasetus 852/2004/EY;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista 178/2002/EY;
- Virallista valvontaa koskeva asetus (EU) N:o 2017/625;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 853/2004 eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä;
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus lihan tarkastuksesta (2/2020);
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muuttamisesta (47/2020);
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarviketietojen antamisesta kuluttajille (834/2014);
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1169/2011 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille
- Laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015);
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1935/2004 elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista materiaaleista ja tarvikkeista
- Valtioneuvoston asetus elintarvikelain, rehulain ja terveydensuojelulain nojalla tutkimuksia tekevistä laboratorioista (152/2015);
- Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä, VNa (1365/2011), muutos 978/2022

Eläinlääkintähuollon lainsäädäntöä

- Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009)
- Eläinsuojelulaki (247/1996)
- Eläintautilaki (76/2021)
- Eläinterveyssäännöstö (EU) 2016/429
- Sivutuoteasetus (EU) 1069/2009
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2917/625 virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi
- Laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015)
- Laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä 1069/2021

- VN asetus eläinlääkintähuollosta (1031/2009)
- Eläinsuojeluasetus (396/1996)

Terveydensuojelun lainsäädäntöä

- Terveydensuojelulaki (763/1994)
- Terveydensuojeluasetus (1280/1994)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista ja ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/2015)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ionisoivasta säteilystä (1044/2018)
- Talousveden osalta laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:
 - STM asetus (1352/2015 ja muutos 2/2023) talousveden laadusta ja valvonnasta sekä rakennusten vesilaitteistojen riskienhallinnasta
 - STM asetus (401/2001) pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
- Uimavesien osalta laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:
- Allasvedet
 - STM asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatuvaatimuksista
- Uimarantavedet
 - STM asetus yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta (177/2008)
 - STM asetus pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta (354/2008)

Tupakka ja nikotiinivalvonnan lainsäädäntöä

- Tupakkalaki (549/2016)
- STM asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyynnistä (593/2016)
- STM asetus tupakkatuotteita ja vastaavia tuotteita koskevista standardeista ja ilmoituksista (592/2016)
- STM asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden sekä niiden vähittäismyyntipakkausten merkinnöistä ja muusta ulkoasusta (591/2016)
- STM asetus tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten jäljitettävyydestä ja turvaominaisuuksista (290/2019)
- VN asetus tupakointitiloista ja tupakointikiellon hakemisesta asuntoyhteisöön (601/2016)
- VN asetus eräistä muovituotteista (1318/2022)
- Lääkelaki (395/1987)

Muuta

- Hallintolaki (434/2003)
- Kuntalaki (410/2015)
- Valvonta-asetus (EU) 2017/625
- VN asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006)
- VN asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011)

- Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta (410/2009)

Valvontakohteiden määrä ja suunnitelmallisen valvonnan tarve 2024

Terveysturvajärjestelmä

Toimintaluokka	Toimintatyyppi	Valvontakohteiden lukumäärä	Valvira		Valvontayksikön oma suunnitelma
			Tarkastustiheys-suositus krt/v	Tarkastukset 2024	
Terveysturvajärjestelmä					
Talousveden jakelu ja käyttö	Talousvettä toimittava laitos (asetus 461/2000): EU-vesilaitokset (vedentoimitus > 1000 m ³ /d tai väh. 5000 käyttäjää	3	2 - 1	3	
	Muut vesilaitokset (vedentoimitus 10 - 1000 m ³ /d tai 50 - 5000 käyttäjää	32	2 - 1 (0,5*)	23	
	Talousvettä toimittava laitos (asetus 401/2000): Pienet vesilaitokset (vedentoimitus < 10m ³ /d tai alle 50 käyttäjää	30	1 - 0,5 (0,3*)	14	
Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot	Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuistot	19	0,25	0	
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, muut koulut ja oppilaitokset, korkeakoulu ja muu aikuiskoulutus	46	0,3	1	
Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	Hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat jne.	74	0,2	16	
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	Kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito	46	0,25	12	
Sosiaalihuollon palvelut	Lasten päiväkodit ja vastaavat	32	0,3	18	
	Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat	4		0	
	Vanhainkodit ja vastaavat	25		8	
	Muut sosiaalialan yksiköt	18		4	
Liikunta ja virkistystoiminta	Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), yli 100 uimaria päivässä Pienet yleiset uimarannat, vähemmän kuin 100 uimaria	43	1	43	
	Yleiset altaat: uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas	7	2 - 1	4	
	Yleiset saunat	2	0,5	1	
	Yleinen liikuntatila: urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila	37	0,2	11	
Kaikki yhteensä		418		158	

* jos vain jakelua

Elintarvikevalvonta

				Valvontayksikön oma suunnitelma
Toimintaluokka	Toimintatyyppi	Valvontakoht eiden lukumäärä	Tarkastustih eys	Tarkastukset 2024
Alkutuotanto	Hunajantuotanto	43		0
	Lihantuotanto	160		0
	Maidontuotanto	56	0,2	15
	Munantuotanto	81		0
	Peltoviljely	564		0
	Puutarhaviljely, Avomaa	76		8
	Puutarhaviljely, Kasvihuone	9		4
	Siitosmunantuotanto	1		0
	Vesiviljely	5		0
	Kalastus	8		0
Elint. valm., ei maito/liha/kala/muna/vilja- kasvis	Juomien valmistus	2	0,35-1	2
	Makeisten valmistus	3	0,35-1	0
	Muu valmistus, esim. kahvinpaahto	3	0,35-1	1
	Yhdistelmätuotteiden valmistus	2	0,5-3	2
Elintarvikekontaktimateriaalit	Jakelu- ja markkinointi	1	0,35-1	1
	Valmistus- ja jatkojalostus	6	0,5-1	6
Elintarvikkeiden kuljetukset	Elintarvikkeiden kuljetus	6	0,35-0,5	2
Elintarvikkeiden myynti	Elintarvikkeiden tukkumyynti	4	0,35-2	1
	Kuluttajien tuotteiden käsittely, eläimistä saatavat elintarvikkeet	1	0,5	0
Elintarvikkeiden tarjoilu	Elintarvikkeiden vähittäismyynti	119	0,35-3	50
	Grilli- tai pikaruokatoiminta	16	0,35-1	13
	Kahvilatoiminta	56	0,35-1	25
	Pubitoiminta	6	0	0
	Ravintolatoiminta	118	0,5-2	98
	Suurtalous, keskuskeittiötoiminta	26	0,5-3	19
	Suurtalous, laitoskeittiö (koulut, sairaalat ym.)	52	0,5-3	13
	Suurtalous, tarjoilukeittiötoiminta	61	0,35-1	9
	Pitopalvelu	6	0,5-3	6
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen	Elintarvikkeiden pakkaaminen	2	0,35-1	1
	Muu elintarvikkeiden varastointi	2	0,35-1	0
Liha-ala	Lihavalmisteiden valmistus (kypsä)	1	8	2
Kala-ala	Kalajalosteiden valmistus	1	2	1
	Tuoreiden kalastustuotteiden käsittely	1	2	1
Maitoala	Juuston valmistus	1	4	2
	Munapakkaamo	1	2	1
Vilja- ja kasvisala	Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	5	0,5-3	3
	Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia	11	0,5-3	6
	Leipomotuotteiden valmistus, ei helposti pilaantuvia	4	0,35-1	0
	Myllytoiminta	1	0,35-1	1
	Pakkaamatoiminta ja kauppakunnostus	1	0,35-1	1
	Muiden viljatuotteiden valmistus	1	0,35-1	1
Kansalliset toiminnalliset helpotukset	Lihan käsittely	3	0,5	2
Yhteensä		1526		297

Tupakka- ja lääkelain valvonta

			Valvira	Valvontayksikön oma suunnitelma
Toimintaluokka	Toimintatyyppi	Valvontakohteiden lukumäärä	Tarkastustiheyssuositus krt/v	Tarkastukset 2024
Tupakointikielto ja -rajoitukset	Ravintola tai muu ravitsemisliike, joissa on erillinen tupakointitila	2	0,3	1
Tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynti, mainonta ja esilläpito	Vähittäismyynti	79	0,5	30
	Tupakkatuotteiden tukkumyynti	0	0,5	0
Lääkelain valvonta	Myyntipaikat, joissa on lupa myydä nikotiinivalmisteita	45	0,25	4
	Kaikki yhteensä	126		35

Vuosittain tarkastettavat, tarkastustiheys 1

Joka toinen vuosi tarkastettavat, tarkastustiheys 0,5.

Joka kolmas vuosi tarkastettavat, tarkastustiheys 0,33

Joka neljäs vuosi tarkastettavat, tarkastustiheys 0,25

Joka viides vuosi tarkastettavat, tarkastustiheys 0,2

Elintarvikeviranomaisnäytteiden näytteenottosuunnitelma 2024

Kohde	Näyte	Näytteenotto Kertojen lkm	Analyysit	Näytteen laatu
Elonen Oy Leipomo	Puhtausnäytteet	1 x 5	Listeria	Viranomaisnäyte
	Tuotenäytteet (pizza)	1 x 2	aerobiset mikro- organismit, koliryhmän bakteerit, Bacillus cereus, sulfiittiä pelkistävät klostridit, hiivat, homeet, listeria ja salmonella	Viranomaisnäyte
Jokilaakson Juusto Oy	Puhtausnäytteet	1 x 5	Listeria	Viranomaisnäyte
Vaissi Oy	Puhtausnäytteet	1 x 5	Listeria	Viranomaisnäyte

Valitusnäytteet ja ruokamyrkytyspäilyjen selvittämiseen liittyvät näytteet otetaan aina tarvittaessa. Jos elintarvikehuoneistojen omavalvonnan näytteenotto ei toimi, haetaan omavalvonnan valvontanäytteitä tarvittaessa.

KEURUSSELÄN YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON
YHTEISTOIMINTA-ALUEEN

**SUUNNITELMA ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUIDEN SEKÄ
ELÄINTEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN
VALVONNAN JÄRJESTÄMISEKSI**

v. 2020-2024, päivitys vuodelle 2024

Jämsä, Keuruu, Kuhmoinen, Mänttä-Vilppula, Ruovesi, Virrat

1 JOHDANTO	3
1.1 VALVONTASUUNNITELMAN TARKOITUS JA LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN TAUSTA	3
1.2 SUHDE MUIHIN OHJELMIIN	3
1.3 ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTOJÄRJESTELMÄN YLEISKUVAUS JA TEHTÄVÄT	4
2 KUNNAN SUUNNITELMA	4
3 VOIMAVARAT	7
3.1 RESURSSITARPEEN KARTOITUS	7
3.2 HENKILÖRESURSSIT, VASTUUALUEET JA TYÖNJAKO	7
3.3 HENKILÖKUNNAN PÄTEVYYDEN JA OSAAMISEN VARMISTAMINEN SEKÄ TÄYDENNYSKOULUTUSSUUNNITELMA	7
3.4 YKSITYINEN PALVELUNTARJONTA	8
4 TIETOJÄRJESTELMÄT	8
5 YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ	9
5.1 TIEDOTUS JA VIRANOMAISTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ	9
5.2 ERITYISTILANNEVIESTINTÄ	9
6 MAKSUT	9
7 VALVONNAN TOIMEENPANO	9
7.1 HANKKEET JA PAINOPISTEALUEET	10
7.2 ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA	10
7.2.2 <i>Eläintautiepäilyt ja -tapaukset</i>	10
7.2.3 <i>Terveysvalvontaohjelmat</i>	10
7.2.3.1 <i>Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma</i>	11
7.2.3.2 <i>Lampaiden ja vuohien maedi-visna ja scrapie</i>	11
7.2.3.3 <i>Vesiviljelylaitosten terveystarkastus ja BKD-valvonta</i>	11
7.2.4 <i>Muu tautiseuranta</i>	11
7.2.5 <i>Eläimistä saatavat sivutuotteet</i>	11
7.2.6 <i>Vienti ja tuonti EU:n ulkopuolisten maiden osalta</i>	11
7.2.7 <i>Elävien eläinten ja eläimistä saatavien muiden tuotteiden kuin elintarvikkeiden sisämarkkinakauppa</i>	12
7.2.7.1 <i>Sisämarkkinatuonti</i>	12
7.2.7.2 <i>Sisämarkkinavienti</i>	12
7.3 ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA	12
7.3.1 <i>Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus</i>	13
7.3.2 <i>Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus</i>	14
7.4. ELÄINTEN TUNNISTAMISEN JA REKISTERÖINNIN VALVONTA	14
8 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN TOIMEENPANO	14
8.1 PERUSELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT JA TUOTANTOELÄINTEN TERVEYDENHUOLTO	14
8.2 KIIREELLINEN ELÄINLÄÄKÄRINAPU	14
9 OHJAUS	15
9.1 SUUNNITELMAN ARVIOINTI JA TOTEUTUMISEN VALVONTA	15
9.2 KOULUTUS JA TYÖNOHJAUS	15
10 LAATU	15
11 SEURANTA JA RAPORTOINTI	15
11.1 ANNETTUIEN KIELTOJEN JA MÄÄRÄYSTEN NOUDATTAMINEN	16
11.2 VASU-RAPORTOINTI	16
11.3 MUUT VIRANOMAISTEN PYYTÄMÄT RAPORTIT JA TILASTOT	16
11.4 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN KÄYTÖN TILASTOINTI	16
LIITTEET	17
LIITE 1. RESURSSITARPEEN KARTOITUS	17
LIITE 2. ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON TEHTÄVÄNKUVAUKSET JA TYÖNJAKO	20
LIITE 3. SUBVENTIOT	22
LIITE 4. ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON TILASTOT V. 2022	23
LIITE 5. VIRKATEHTÄVÄT KEURUSSELÄN ALUEELLA (PÄIVITETTY 2022)	24

1 JOHDANTO

Tämä suunnitelma on osa Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa. Kunta laatii suunnitelman järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 10 §:n mukaisesti. Suunnitelman perusvaatimukset on asetettu eläinlääkintähuollon valtakunnallisessa ohjelmassa (EHO 2015-2024), johon on tehty päivitykset vuodelle 2024.

Valtio on ostanut vuodesta 2009 alkaen kunnilta eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää viranomaisvalvontaa. Tällä on tavoiteltu erottaa valvontatehtävät eläinlääkäripalveluista ja perustaa kuntiin valvontaeläinlääkärin virkoja. Keurusselän alueella valvontaa tehdään 1,4 eläinlääkärin työpanoksella.

Kunnallinen eläinlääkintähuolto ei tule jatkossakaan kattamaan nykyistä laajempia erikoiseläinlääkäripalveluja, kun uusi eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) saadaan voimaan. Uuden eläinlääkintähuoltolain tarkoitus on rajata peruseläinlääkäripalvelut toimenpidekohtaisiksi.

Eläinlääkäripalvelujen tarpeeseen vaikuttavat tuotantoeläintilojen määrän edelleen jatkuva väheneminen ja tuotantoeläinten keskittyminen yhä suurempiin yksiköihin. Tuotantoeläinten terveydenhuollon merkitys kasvaa edelleen, mikä muuttaa myös eläinlääkäreiden työnkuvaa akuutista sairaanhoidosta suunnitelmallisen ennaltaehkäisevän työn suuntaan. Lemmikit ovat tämän päivän yhteiskunnassa perheenjäsenen asemassa ja niiden kotimainen ja kansainvälinen kauppa on vilkasta. Siten lemmikkeihin kohdistuville eläinlääkäripalveluille asetetaan yhä suurempia odotuksia ja vaatimuksia. Hevostaloudella on yhä kasvava rooli eläinlääkäripalvelujen käyttäjänä sekä elinkeino- että harrastetoimintana.

1.1 Valvontasuunnitelman tarkoitus ja lainsäädännöllinen tausta

Ruokaviraston laatiman eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman (EHO) tavoitteena on tehostaa ja yhdenmukaistaa eläinlääkintähuoltolaissa tarkoitettua eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa sekä ohjata eläinlääkäripalveluiden järjestämistä. Tarkoituksena on lisätä valvonnan suunnitelmallisuutta, tehokkuutta ja laatua ohjaamalla valvontasuunnitelmien laatimista aluehallintovirastoissa ja kunnissa. Tavoitteena on yhtenäistää valvontakäytäntöjä ja varmistaa toiminnanharjoittajien samanarvoinen asema suhteessa valvontaan. Ohjelma sisältää eläinlääkäripalveluiden saatavuutta ja laatua koskevat yleiset tavoitteet. Ohjelmalla pyritään varmistamaan, että vastuutahot varaavat riittävät resurssit valvontatehtäviin ja eläinlääkäripalveluihin.

Kunnallisessa valvontasuunnitelmassa varmistetaan eläinlääkintähuollon järjestyminen eläinlääkintähuollon valtakunnallisessa ohjelmassa (EHO) asetettujen vaatimusten mukaisesti.

Eläinlääkintähuoltolain soveltamisalaan kuuluvasta valvonnasta säädetään lisäksi elintarvikelaissa, eläintautilaissa, eläinsuojelulaissa, eläinten kuljetuksesta annetussa laissa, eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa, sivutuotelaissa, maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa ja eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa.

1.2 Suhde muihin ohjelmiin

EHO on osa valvonta-asetuksen mukaista elintarvikeketjun monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa (VASU) ja ympäristöterveydenhuollon yhteistä valtakunnallista valvontaohjelmaa (Ympäri-ohjelma). VASU kattaa koko elintarvikeketjun valvonnan ja sisältää toimintaympäristön ja valvontajär-

jestelmien kuvaukset sekä valvonnan strategiset tavoitteet. Ympäriohjelma ohjaa koko ympäristöterveydenhuollon valvontaa ja siinä asetetaan ympäristöterveydenhuollon valvonnan yhteiset tavoitteet. Ympäri-ohjelmassa ovat mukana terveydenhuoltolaissa (1326/2010) määritellyt ympäristöterveydenhuollon toimialat: terveydensuojelu, elintarviketurvallisuus, tupakkavalvonta ja eläinlääkintähuolto.

Elintarvikkeiden alkutuotannon ja turvallisuuden valvonta on osa eläinlääkintähuoltoa, mutta ne eivät sisälly tähän ohjelmaan. Elintarvikevalvonnan ohjelma, entinen EVO, on osa VASUa.

1.3 Eläinlääkintähuoltojärjestelmän yleiskuvaus ja tehtävät

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo ylimpänä viranomaisena eläinlääkintähuollon säännösten toimeenpanoa ja noudattamista. Ruokavirasto ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena lainsäädännön toimeenpanoa ja noudattamista.

Aluehallintovirasto valvoo lain täytäntöönpanoa ja noudattamista alueellaan. Aluehallintovirasto suorittaa myös itse eläinlääkintähuoltoon liittyvää valvontaa kuten otantaan perustuvia eläinsuojelutarkastuksia, ehdollisuuden valvontaa, lääkitsemislainsäädännön valvontaa, eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskevaa valvontaa ja omaehtoisesti tai kunnan valvontaviranomaisen pyynnöstä kriittisiä eläinsuojelutehtäviä. Aluehallintovirasto ohjaa kunnaneläinlääkäreitä lakisääteisesti vastustettavien eläintautien torjunnassa, vastaa alueen eläintautivalmiudesta ja osallistuu tautitilanteiden hoitoon vakavissa eläintautitilanteissa apunaan erityiskoulutuksen saaneet valmiuseläinlääkärit.

Paikallistasolla eläinlääkintähuollon suunnittelu ja toteutus tehdään ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla. Yhteistoiminta-alue voi muodostua yhdestä tai useammasta kunnasta. Tässä ohjelmassa kunta tarkoittaa ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita. Yhteistoiminta-alueita on tällä hetkellä 62 kappaletta.

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston yhteistoiminta-alue muodostuu Keski-Suomen alueen kuntien Keuruu ja Jämsä sekä Pirkanmaan alueen kuntien Virrat, Mänttä-Vilppula, Ruovesi ja Kuhmoinen kanssa. Keuruun kaupunki toimii yhteistoiminta-alueella eläinlääkintähuollon järjestäjänä, joka järjestää valtion vastuulla olevien eläintautien vastustamista ja eläinsuojelua koskevien tehtävien hoitamisen.

Kunnalle maksetaan näistä valvontatehtävistä todellisia kustannuksia vastaava korvaus valtion varoista. Kunnat järjestävät merkittävän osan eläinlääkäripalveluista kuten eläinlääkintähuoltolain edellyttämän peruseläinlääkäripalvelun arkipäivisin sekä kiireellisen eläinlääkäriavun kaikkina vuorokaudenaikoina. Eläinlääkäripäivystys järjestetään suurelaimiä koskien yhteistyössä Laukaan ympäristötoimen, Jyväskylän ympäristöterveyden sekä Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen (Kangasniemen kuntaa koskien) kanssa. Pieneläinpäivystyksen järjestämisessä yhteistyössä on edellä mainittujen lisäksi mukana Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimi.

Yksityiset eläinlääkäripalvelut kohdistuvat pääasiassa pieneläimiin ja hevosiin, mutta myös tuotantoeläimiä hoitavien yksityisten määrä on lisääntynyt. Yksityiset palveluntarjoajat vastaavat suurelta osin erikoiseläinlääkäritason palveluista, joita kunnatkin halutessaan voivat järjestää.

Muut elintarvikeketjun viranomaiset ja toimijat ja näiden tehtävät on tarkemmin kuvattu VASUn osassa 1.

2 KUNNAN SUUNNITELMA

Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue aloitti toimintansa 1.1.2009. Keuruun ympäristölautakunnan alaisella Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimistolla on seitsemän

kaupungineläinlääkäriin virkaa (kuuden viran osalta eläinlääkäriin sijoituspaikka on määritelty ja yksi viroista on sijaistavan kaupungineläinlääkäriin virka) ja yksi valvontaeläinlääkäriin virka. 6,5 kaupungineläinlääkäriin virkaa ja valvontaeläinlääkäriin virka ovat täytettyinä. Puolikkaan kaupungineläinlääkäriin virka on täyttämättä. Valvontaeläinlääkäriin virka Keurusselän yhteistoiminta-alueella on mahdollistanut eläinsuojeluvalvonnan tehostamisen sekä jäävittömän hoitamisen. Vuoden 2020 alkupuolelta valvontatehtäviin osoitetun resurssin määrä kasvoi 0,4 htv:lla, kun sijaistavan kaupungineläinlääkäriin tehtävänkuvaan sisällytetään 0,4 htv:ta valtion valvontatehtäviin.

Eläinlääkintähuoltolain tavoitteena on mm. lisätä ennaltaehkäisevää toimintaa eläinlääkintähuollossa. Ennaltaehkäisyllä pyritään eläinten hyvinvoinnin turvaamiseen vähentämällä sairauksien esiintyvyyttä ja niistä aiheutuvia ongelmia. Lisäksi pyritään suomalaisen maa- ja elintarviketalouden taloudellisen tuloksellisuuden ja elintarviketurvallisuuden parantamiseen. Lailla tavoiteltiin terveydenhuoltosopimusten laajaa käyttöönottoa eläinlääkintähuollossa. Tuotantoeläinten terveydenhuolto on osa kunnan peruseläinlääkäripalvelua.

Eläinlääkinnän yksityissektorin määrän lisääntyminen ja kohoava laatutaso tuo asiakkaille odotuksia myös kunnan tuottamien ja järjestämien palveluiden osalta. Eläinlääkintähuollon kehittämistarpeita arvioitaessa tulisi huomioida kunnan perinteisen näkökannan - kulujen hallinta - lisäksi myös asiakasnäkökulma - laadukkaat, kaikkien saatavilla olevat palvelut. Kunnan lemmikkieläimille tarjoamaa päiväaikaista eläinlääkäriapua ja päivystysaikana ostopalveluna järjestämää palvelua ei pidä aliarvioida. Kunnan velvollisuus on kuitenkin peruseläinlääkäripalvelujen varmistaminen, jos yksityistä palveluntarjontaa ei alueella ole tarjolla riittävästi. Myös hevosten määrä on alueella suuri ja se vaatii omalta osaltaan riittävää eläinlääkäriresurssia.

Peruseläinlääkäripalveluiden tuotantoa varten yhteistoiminta-alueella on kuusi eläinlääkäriin vastaanottoa, yksi jokaisessa kunnassa. Osalla vastaanotoista työskennellään vain tarvittaessa. Vastaanotoilla työskentelee pääsääntöisesti vain yksi eläinlääkäri. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintasopimuksen mukaan jokaisessa sopimuskunnassa tulee olla vakituinen toimipiste.

Valvonnan painopistealueet on määritelty eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman päivityksessä vuodelle 2024. Vuoden 2024 painopisteiden toimenpiteet.

ELTE-tietojärjestelmän vaiheittainen käyttöönotto

ELTE-tietojärjestelmän osa eläintautitapausten ja epidemioiden hallinta on julkaistu ja on käytössä. Toimintoja lisätään edelleen asteittain järjestelmän kehitysvaiheiden mukaisesti. Kaikki lainsäädännöllä vastustettavien eläintautien epäilyt ja todetut tapaukset (esim. salmonelat) kirjataan ELTE-järjestelmään. Ruokavirasto järjestää edelleen käyttökoulutusta ja ohjeistaa järjestelmän käytössä tarpeen mukaan. ELKE-järjestelmän osa eläinlääkkeiden käyttötiedon keruu eli ELTE2 otettiin käyttöön 1.4.2022. Järjestelmä kerää tietoa eläinlääkäriin käyttämisestä ja luovuttamista lääkkeistä pääosin rajapinnan kautta suoraan praktiikkaohjelmistoista, mutta silloin kun se ei ole mahdollista, on tietoja syötettävä käsin. Vuoden 2023 käyttötiedot raportoidaan EU:lle vuonna 2024. Avit käyttävät ELKE-järjestelmän tietoja hyväkseen eläinlääkäreiden tehostetussa lääkitsemisvalvonnassa. Kansallinen, kaiken mikrobilääkkeiden käyttötiedon raportti on mahdollinen vasta, kun apteekkeista saadaan tiedot mikrobilääkkeistä. Tämänhetkisen arvion mukaan tiedot saisi 1.1.2026 alkaen eli ensimmäinen koko vuoden raportti saatavilla 2027. ELKE-järjestelmää tullaan hyödyntämään myös eläintautien ilmoittamisessa. Ruokavirasto antaa myös ELKE:n käyttökoulutusta järjestelmän käyttöönoton yhteydessä.

Eläintautitorjunnan varautuminen ja toteutus

LSSAVI vetää Ruokaviraston avustamana hanketta, jossa parannetaan varautumista ja valmiutta laajan zoonoottisen eläintautiepidemian edellyttämien taudinvastustustoimenpiteiden toteuttamiseen, koordinointiin ja johtamiseen. Toteutuksessa hyödynnetään aiemmista eläintautitapauksista, erityisesti vuoden 2023 lintuinfluenssaepidemiasta saatuja oppeja, ja otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon koko hallintorakenteeseen esitettäviä muutoksia.

EU:n eläinterveyssäännöstön 2019/429 (AHL) ja muun eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin lainsäädännön toimeenpano

EU:n eläinterveyssäännöstö 2019/429 (AHL) sekä sen nojalla annettuja säädöksiä on sovellettu 21.4.2021 lähtien. Uudistettu eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskeva lainsäädäntö astui voimaan tammikuussa 2022. Mm. uusille eläinlajeille on tullut vaatimuksia merkintään ja rekisteröintiin. Rekisteröintivaatimus laajeni koskemaan myös tiettyjä sukusolujen ja alkioiden pitopaikkoja. Vuosien 2023-2024 aikana jatkuu uuden lainsäädännön toimeenpano, ohjeistaminen ja kouluttaminen.

EU:n eläinlääkeasetuksen 2019/6 ja muuttuvan kansallisen lääkelainsäädännön toimeenpano

EU:n eläinlääkeasetusta 2019/6 ja sen nojalla annettuja säännöksiä on sovellettu 28.1.2022 lähtien. Vuoden 2024 aikana tavoitteena on vakiinnuttaa uuden lainsäädännön mukainen valvonta. Samoin jatketaan uudesta lainsäädännöstä tiedottamista ja kouluttamista.

Eläinten hyvinvointilain toimeenpano

Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen ohjelma (EHO) 2015 - 2024 68 (79) Uusi eläinten hyvinvointi laki astuu voimaan vuoden 2024 alusta. Uuden lainsäädännön toimeenpano, ohjeistus ja koulutus edellyttää vuosien 2023 -2024 aikana runsaasti Ruokaviraston, aluehallintovirastojen ja paikallisviranomaisten panostusta.

Eläinlääkintähuoltolain toimeenpano

Uusi eläinlääkintähuoltolaki tulee mahdollisesti voimaan vuoden 2024 aikana. Uuden lainsäädännön ohjeistus, koulutus ja käyttöönotto edellyttää vuoden 2024 aikana paljon Ruokaviraston, aluehallintovirastojen ja kuntien panostusta.

Kuolleiden tuotantoeläinten hautaamisen valvonta ja turkiseläinrehun turvallisuuden varmistaminen

Vuonna 2024 jatketaan edellisen vuoden sivutuotevalvonnan painopisteenä ollutta sivutuotteiden hautaamisen valvontaa komission antamaan suositukseen perustuen (sivutuoteauditointi keväällä 2021). Komissio kiinnitti huomiota sivutuoteauditoinnillaan sivutuotteiden hautaamisten olosuhteiden valvonnan riittämättömyyteen, erityisesti pohjavesialueille aiheutuvien riskien vuoksi. Lisäksi valvontaa laajennetaan koskemaan myös epäilyttäviä kotiteurastuksia ja muita epäselvyyksiä sivutuotteiden hävittämisessä.

Valvontaa tullaan suorittamaan vuoden 2023-2024 aikana Ruokaviraston riskiperusteisesti valitsemissa eläintenpitopaikoissa, joissa on märehitjöitä. Valvontaa kohdennetaan tarpeen mukaan myös muiden eläinlajien pitopaikkoihin. Keräilyalueen osalta Ruokavirasto toimittaa aveittain luettelot niistä pitopaikoista, joissa laitonta hautaamista tapahtuu rekisterin perusteella usein. Syrjäisillä alueilla valvontaa tullaan tekemään satunnaisotannalla ja mahdollisesti alueellisen riskinarvioinnin perusteella valituilla tiloilla. Kunnaneläinlääkäri tekee valvontakäynnin varmistaen toiminnan lainmukaisuuden ja ettei sivutuotteiden säilytys ja hävittäminen aiheuta eläintautien leviämisen vaaraa eikä ympäristölle (pohjavesialueet tms.) ole aiheutunut haittaa.

Länsi- ja Sisä-Suomen sekä Pohjois-Suomen alueella edellä kuvattu painopiste korvataan osittain turkiseläinruhojen käsittelylaitosten ja turkiseläinrehusekoittamoiden valvonnalla. Lisäksi kaikilla alueilla valvotaan turkiseläintilojen tilarehustamot Ruokaviraston sivutuotevalvontasuunnitelmassa tarkemmin esitetyllä tavalla. Ruokavirasto huomioi alueelliset painopisteen erot hautaamisen valvonnan kohdentamisessa.

Avi-kohtainen painopiste

Avi valitsee viime vuosien valvontasuunnitelmien toteutumisen raportoinnin perusteella painopisteen, johon suunnataan valvontaa avin määrittelemällä tavalla. Tarvittaessa avin alueen kuntien valvontaeläinlääkärit osallistuisivat toteutukseen.

3 VOIMAVARAT

3.1 Resurssitarpeen kartoitus

Suunnitelmaa varten on päivitetty resurssitarvekartoitus marraskuussa 2023 käyttämällä lomaketta ”Resurssitarpeen kartoitus” (liite 1).

3.2 Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako

Eläinlääkintähuollon palvelut tuotetaan omalla henkilöstöllä ja lemmikkieläinpäivystyksen järjestämistapa on ostopalvelu. Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston seitsemän kaupungineläinlääkärinä tuottavat peruseläinlääkäritasoiset palvelut mukaan lukien kiireellinen eläinlääkäriapu hyöty- ja lemmikkieläimille virka-aikana. He vastaavat myös hyötyeläinpäivystyksestä. Kaupungineläinlääkäreistä yksi (Ruoveden toimipisteen kaupungineläinlääkäri) toimii myös vastaavana eläinlääkärinä tehtäväänään (20 % työajasta) eläinlääkäreiden henkilöstöhallinnollisia tehtäviä. Hänen poissa ollessaan eläinlääkäreiden henkilöstöhallinnollisia tehtäviä hoitaa vastaava ympäristöterveystarkastaja. Yhden kaupungineläinlääkärin työnkuva on sijaistava (60 % työajasta) ja toimipiste on ollut 1.3.2020 alkaen Jämsässä. Hän osallistuu Jämsästä käsin lemmikki tai hyötyeläinten hoitamiseen silloin, kun hän tehtävänkuvansa mukaisesti sijaistaa jotakin kaupungineläinlääkäreistä. Sijaistava kaupungineläinlääkäri osallistuu myös hyötyeläinpäivystykseen sijaistuksiensa mukaisesti. Sijaistavan kaupungineläinlääkärin tehtäviin kuuluu myös valtion valvontatehtäviä 40 % työajasta.

Ympäristöterveyspäällikkö vastaa eläinlääkintähuollon henkilöstöasioista, resursseista sekä työnjaosta. Valvontaeläinlääkäri huolehtii eläinsuojelu- ja eläintautilain mukaisista valvontatehtävistä sekä maidontuotantotilojen valvonnasta yhdessä sijaistavan kaupungineläinlääkärin. Sijaistava kaupungineläinlääkäri vastaa viennin valvonnasta elintarvikevalvonnassa eläinperäisiä elintarvikkeita valmistavien laitosten osalta. Myös kaupungineläinlääkärit osallistuvat tarvittaessa valvontatehtävien toteutukseen jääviysnäkökohdat huomioiden. Tarkempi toimintayksikön työnjako ilmenee tehtävänkuvauksesta (liite 2). Eläinlääkintähuollon toimistotehtävistä vastaa toimistonhoitaja.

3.3 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen sekä täydennyskoulutussuunnitelma

EU:n uusi valvonta-asetus (EU) 2017/625 muodostaa puitteet koko elintarvikeketjun valvonnalle. Valvonta-asetuksen tavoitteena on varmistaa, että elintarvikeketjua koskevaa EU-lainsäädäntöä sovelletaan jäsenvaltioissa asianmukaisesti ja yhtenäisesti. Valvonta-asetus koskee ennen kaikkea viranomaisten toimintaa. Valvonta-asetuksen 5. artiklan mukaan virallista valvontaa ja muita virallisia toimia suorittavan henkilöstön on saatava toimivaltaansa kuuluvalla alalla asianmukaista koulutusta,

jonka ansiosta se voi hoitaa tehtävänsä pätevästi ja suorittaa virallista valvontaa ja muita virallisia toimia johdonmukaisella tavalla. Henkilöstön on pysyttävä ajan tasalla toimivaltaansa kuuluvalla alalla ja saatava tarvittaessa säännöllistä lisäkoulutusta. Laissa eläinlääkäriin ammattin harjoittamisesta säädetään, että eläinlääkäriin ammattin harjoittaja on velvollinen ylläpitämään ammattitaitoaan sekä perehtymään ammattitoimintaansa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin. Työnantajan tulee luoda edellytykset sille, että ammattinharjoittaja voi osallistua tarvittaessa ammatilliseen jatkokoulutukseen.

Tavoitteena on, että jokainen viranhaltija pääsee osallistumaan ammattitaitoa ylläpitävään ja kehittävään ajankohtaisiin asioita käsittelevään koulutukseen tai työkokoukseen vähintään yhden päivän vuodessa. Ympäristöterveyspäällikkö laatii henkilöstön koulutussuunnitelman ja huolehtii siitä, että koulutuksiin varataan tarvittavat määrärahat. Viranhaltijoiden koulutuksista pidetään kirjaa.

Ennen työ- tai virkasuhteen solmimista varmistetaan henkilöstön pätevyys työ- ja opiskelutodistuksin sekä tarkistamalla eläinlääkäriin oikeudet Ruokaviraston ylläpitämästä eläinlääkärirekisteristä:

<https://palvelut2.evira.fi/elainlaakarihaku/>

Jyväskylän kaupunki vastaa Keski-Suomen yhteisen lemmikkieläinpäivystyksen järjestäjänä ostopalvelun tarjoajan osalta osaamisen ja pätevyuden varmistamisesta sopimuksen mukaisesti.

3.4 Yksityinen palveluntarjonta

Keurusselän yhteistoiminta-alueella on yhteensä ainakin 9 yksityistä eläinlääkäriä, joista osa työskentelee yksityisillä eläinklinikoilla hoitaen pääasiassa pieneläimiä. Klinikat toimivat pääsääntöisesti vain arkisin ja ne ottavat mahdollisuuksiensa mukaan vastaan myös kiireellistä hoitoa vaativia potilaita. Hyötyeläimille ja hevosille palveluita tarjoaa (joko yhteistoiminta-alueen sisältä tai ulkopuolelta käsin) muutama yksityinen eläinlääkäri. Hyötyeläinten ja hevosten osalta yksityinen palveluntarjonta kohdistuu sekä kiireellisiin että ei-kiireellisiin sairastapauksiin sekä terveydenhuoltoon.

Yksityisillä toimijoilla ei ole sitovaa velvoitetta vastata kiireellistä hoitoa vaativista sairastapauksista. Kiireellinen eläinlääkäriin avun antaminen kaikille eläinlajeille kuuluu kunkin kunnaneläinlääkäriin tehtäviin.

4 TIETOJÄRJESTELMÄT

Elävien eläinten tuonnissa ja sisämarkkinakaupassa käytetään TRACES-järjestelmää. Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston yhteistoiminta-alueen eläinlääkäreistä TRACES-sovellusta käyttää valvontaeläinlääkäri. Tunnukset sovellukseen on myös osalla praktikkoeläinlääkäreistä.

Kaupungineläinlääkärit käyttävät terveydenhuollon seurantajärjestelmiä eli Nasevaa (naudat) ja Sikaavaa (siat). Lisäksi heillä on käytössään eläinlääkäriohjelmisto (Provet tai KliniQ), joka toimii potilas-kortisto-, laskutus-, raportointi- ja lääkekirjanpito-ohjelmana.

Valvontaeläinlääkäriillä ja sijaistavalla kaupungineläinlääkäriillä on käytössään Vati-järjestelmä ja Dynasty. Dynasty-ohjelmalla tehdään mm. tarkastuspöytäkirjat ja Vati-järjestelmässä ylläpidetään valvontakohderekisteriä.

Ohjelmien käyttöön liittyviin koulutuksiin osallistutaan ja käytön osaamista päivitetään tarpeen mukaan.

5 YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ

5.1 Tiedotus ja viranomaisten välinen yhteistyö

Keuruun kaupungin internetsivuilla on tietoja eläinlääkintähuollon toiminnasta sekä henkilöstön yhteystiedot ja päivystysnumerot. Kutakin yhteistoiminta-alueen kuntaa on myös pyydetty lisäämään linkki näihin tietoihin omille nettisivuilleen. Tarvittaessa tiedotetaan eläinlääkintähuoltoa koskevista asioista myös paikallislehdissä. Tiedottamisessa noudatetaan Keuruun kaupungin tiedottamisperusteita. Keurusselän ympäristölautakunnan päätökset ja esityslistat ovat nähtävillä Keuruun kaupungin nettisivuilla.

Eläintautilaissa ja eläinsuojelulaissa on säännöksiä eri viranomaisten velvollisuuksista ilmoituksiin ja yhteistyöhön eläintauti- ja eläinsuojelutapauksissa. Aluehallintovirastot, Ruokavirasto ja paikalliset poliisilaitokset ovat tärkeimmät viranomaisyhteistyötahot. Lisäksi yhteistyötä tehdään paikallisten sosiaali- ja terveystieteiden sekä maaseutuhallinnon viranomaisten kanssa. Yhteistyötä ja yhteydenpitoa ylläpidetään puhelimitse ja sähköpostilla sekä mm. palaverein, yhteistarkastuksin ja ilmoitusmenettelyin.

Ympäristöterveyspäällikkö vastaa viime kädessä kokonaistiedottamisesta.

5.2 Erityistilanneviestintä

Erityistilanneviestintä on kuvattu Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen valmiussuunnitelmassa erityistilanteita varten.

6 MAKSUT

Keurusselän alueen eläinlääkärivastaanotoilla peritään asiakasmaksut kunnallisen eläinlääkäritaksan mukaisesti. Tämän lisäksi asiakkaalta peritään Keurusselän ympäristölautakunnan päätöksen mukaisesti klinikka- ja laitemaksua. Klinikka maksun suuruus on 5 € asiakaskäyntiä kohden. Useamman eläimen käynnistä peritään enintään 10 €/käynti ja ulkopaikkakuntalaisilta 20 €/käynti. Hyötyeläinpäivystys aikana mahdollisesta pieneläinkäynnistä veloitetaan 20 €/käyntimaksu. Laitemaksun suuruus on 10 €/käynti. Maksut perustuvat Keurusselän ympäristölautakunnan hyväksymään taksaan.

Päivystyspuhelimesta (keskitetty yhteydenottopalvelu, mistä vastaa Jyväskylän kaupunki) asiakkaalta peritään maksu minuuttiveloituksen mukaan. Ostopalveluna tuotetun pieneläinpäivystyksen ostosopimuksessa on vahvistettu palveluntuottajan tarjousasiakirjoissa ilmoittamat maksut eläinten omistajilta.

Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen kunnissa maksetaan hyötyeläinten omistajille subventiokorvausta (liite 3).

Eläinsuojeluvalvonta on kohteille maksutonta, mutta eläintautilakiin (76/2021) ja sivutuotelakiin (517/2015) liittyvän valvonnan maksut määrittelee Maa- ja metsätalousministeriön asetus kunnan-eläinlääkärin maksullisista suoritteista (335/2021). Kunta toimittaa toimijan laskuttamista varten tarpeelliset tiedot aluehallintovirastolle aluehallintoviraston vahvistaman kaavan mukaisesti.

7 VALVONNAN TOIMEENPANO

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan tavoitteena on toteuttaa eläintautilainsäädännössä, eläinsuojelulainsäädännössä ja eläinten lääkitsemislainsäädännössä asetettuja päämääriä. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa toteutetaan alue- ja paikallistasolla. Valvonnan suuntaamisessa pyritään riskiperusteisuuteen ottaen kuitenkin huomioon säädösten edellyttämät vaatimukset. Valvontaa suoritetaan sekä ennalta suunniteltuna valvontana että epäilyyn perustuvana valvontana. Suunnitelmassa käytetään hyväksi aiempien vuosien toteutumaa (liite 4).

7.1 Hankkeet ja painopistealueet

Painopisteet ovat Keurusselän yhteistoiminta-alueella valtakunnallisen valvontasuunnitelman mukaisesti.

Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston antamien määräysten ja ohjeistusten mukaisesti mahdollisiin valvontahankkeisiin. Ruokaviraston, THL:n ja HY ELTDK:n hankkeisiin osallistutaan myös mahdollisuuksien mukaan.

7.2 Eläinten terveyden valvonta

Eläintautivalmiudesta ja tehtävien hoitamisesta on tehty erillinen sisäinen työnjako (liite 5, Virkatehtävät Keurusselän alueella). Vuoden 2020 alkupuolella yksi kaupungineläinlääkäri (sijaistava) on ottanut tehtäväkseen osan säännöllisestä eläintautivalvonnasta.

7.2.1 Eläintautivalmius

Varautuminen helposti leviävien eläintautien leviämisen uhkaan on keskeinen osa eläinten terveyden valvontaa. Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella eläintautivastustuksen toteutumisesta vastaa valvontaeläinlääkäri. Keuruun kaupungineläinlääkäri Antti Mäkiäho ja valvontaeläinlääkäri Laura Mäkelä on nimitetty valmiuseläinlääkäreiksi.

Vaarallisissa ja/tai helposti leviävissä eläintautitapauksissa valvontaeläinlääkäri ja Ruokaviraston valmiuseläinlääkärit osallistuvat ensisijaisesti tautipurkauksen hoitoon. Näissä tilanteissa välttämättömiä eläinlääkintähuollon tehtäviä ovat kiireisen eläinlääkäriavun antaminen kaikille kotieläimille sekä kiireelliset eläinsuojelutapaukset. Kaupungineläinlääkärit huolehtivat näistä tehtävistä. Tarvittaessa tautipurkauksen hoitoon irrotetaan kaupungineläinlääkäreitä häiriötilannesuunnitelman mukaisesti ympäristöterveyspäällikön päätöksen mukaisesti.

Mahdollisessa vastustettavaa eläintautia koskevassa eläintautitapauksessa otetut näytteet lähetetään tutkittavaksi Ruokavirastoon.

Häiriötilanteisiin varautumista varten on laadittu suunnitelma.

7.2.2 Eläintautiepäilyt ja -tapaukset

Kaupungineläinlääkärit ilmoittavat aluehallintovirastolle viipymättä vastustettavan eläintaudin epäilystä tai todetusta taudista. Ilmoituksen voi tehdä myös valvontaeläinlääkäri. Helposti leviävästä, vaarallisesta ja uudesta vakavasta eläintaudista on ilmoitettava aluehallintovirastolle välittömästi, myös päivystysaikana. Kaupungineläinlääkärit lähettävät kuukausiyhteenvedot muiden tarttuvien tautien osalta kuukausittain seuraavan kuukauden 15. päivään mennessä aluehallintovirastolle.

7.2.3 Terveysvalvontaohjelmat

Terveysvalvontaohjelmiin kuuluvien tilojen lukumäärä käy ilmi resurssitarvekartoituslomakkeesta (liite 1). Valvontaeläinlääkäri ja kaupungineläinlääkäri (sijaistava) huolehtii terveysterveysvalvontaohjelmien

valvonnasta, niihin liittyvistä tarkastuksista ja kirjanpidosta. Terveysvalvontaohjelmiin liittyneistä tiloista pidetään kirjaa ja terveystarkastusohjelmiin liittyviä asiakirjoja hallinnoidaan Nasevan/Sikavan ja ympäristöterveyden/eläinlääkintähuollon tietojärjestelmien avulla.

7.2.3.1 Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma

Siipikarjan salmonellavalvontaohjelman osalta seurataan toimijan toteuttaman näytteenoton säädösten mukaisuutta tarkastamalla näytteenottoon liittyvät asiakirjat viranomaisnäytteenoton yhteydessä. Parvissa toimitetut saapumisilmoitukset ottaa vastaan ja tallentaa valvontaeläinlääkäri. Siipikarjan salmonellavalvontaohjelman tilakohtaista toteutumista seurataan vuosittain myös eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisterien avulla sekä muista syistä tehtävillä tilakäynneillä. Tavoitteena on saada kaikki kananmunia tai siipikarjanlihaa myyvät/luovuttavat tilat valvonnan piiriin. Jos havaitaan, että pakollista terveystarkastusohjelmaa ei ole noudatettu säädösten mukaisesti, ryhdytään aluehallintoviraston ohjeistuksen mukaisiin toimenpiteisiin.

7.2.3.2 Lampaiden ja vuohien maedi-visna ja scrapie

Ohjelmiin kuuluvat tarkastukset ja näytteenotot tehdään omistajien pyynnöstä, vastuu ohjelmien noudattamisesta ja tarkastus- sekä näytteenottotarpeen ilmoittamisesta ajoissa (viimeistään kaksi viikkoa ennen viimeistä mahdollista näytteenottopäivää) on toimijalla.

7.2.3.3 Vesiviljelylaitosten terveystarkastus ja BKD-valvonta

Vesiviljelykohteita valvoo ja tarkastukset suorittaa kaupungineläinlääkäri (sijaistava, ks. liite 5.). Tarkastustiheys ja näytteenotto suoritetaan valtakunnallisen vesiviljelylaitosten valvontasuunnitelman sekä mahdollisten aluehallintovirastolta saatujen lisäohjeiden mukaisesti. Tarkastuksissa käytetään Ruokaviraston tarkastusta varten suunnittelemaa lomaketta, josta toimitetaan kopio aluehallintovirastolle ja Ruokavirastoon.

Vapaaehtoisen BKD-valvonnan osalta toimija vastaa valvontakäyntien tilaamisesta ajallaan. Siltä osin, kun on mahdollista, tehdään BKD –valvonta suunnitelman mukaisen muun valvonnan yhteydessä.

7.2.4 Muu tautiseuranta

Ruokavirasto pyytää vuosittain seurantanäytteiden ottamista erillisen suunnitelman mukaan. Näytteenoton toteutumisesta ja niiden ottamisesta määräajassa vastaa sijaistavakaupungineläinlääkäri.

Kyyhkyslakat

Keurusselän ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueella ei ole tiedossa kyyhkyslakkoja. Siipikarjaa (ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat lajit) lemmikkeinä pitäviä kehoitetaan ilmoittautumaan rekisteriin muun valvonnan yhteydessä, mikäli sitä ei muutoin ole tehty.

7.2.5. Eläimistä saatavat sivutuotteet

Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella ei ole sivutuotteita käsitteleviä tai varastoivia laitoksia.

Ilmoitukset haaskanpitäjäksi ryhtymisestä ja haaskapaikalle viedystä aineksesta tehdään ko. kunnan kaupungineläinlääkärille. Mahdolliset laittomat haaskapaikat pyritään saamaan ilmoitusmenettelyn piiriin ohjauksen avulla. Kaupungineläinlääkäri (sijaistava) huolehtii ohjauksesta tietoonsa tulleiden epäkohtien (laiton sivutuotteiden hävitys) osalta.

7.2.6 Vienti ja tuonti EU:n ulkopuolisten maiden osalta

Mikäli Aluehallintovirasto ilmoittaa, että paikkakunnalle saapuu kolmansista maista eläin- tai tuote-eriä, joissa on syytä epäillä eläintautiriskiä tai jos epäillään, että eläin- tai tuote-erä on tuotu maahan laittomasti, valvontaeläinlääkäri tai alueen kaupungineläinlääkäri tekee läänineläinlääkärin määräyk-

sestä tarvittavat asiakirja- ja eläin- tai tuote-erätarkastukset aluehallintoviraston ja Ruokaviraston ohjeistuksen mukaisesti. Tarkastusten tuloksista ja mahdollisista hallintopäätöksistä raportoidaan aluehallintovirastoon.

EU:n ulkopuolisiin maihin eläimiä tai niistä saatavia tuotteita vievä pyytää virkaeläinlääkäriltä tarkastusta ja selvittää vientiehdot. Viennin ehtojen täytyminen on viejän vastuulla. Valvontaeläinlääkäri tai kaupungineläinlääkäri suorittaa tarkastukset ja kirjoittaa vientitodistukset. Todistukset ja tarkastukset tehdään viejän kustannuksella.

7.2.7 Elävien eläinten ja eläimistä saatavien muiden tuotteiden kuin elintarvikkeiden sisämarkkinakauppa

Ruokavirastoon rekisteröityneistä sisämarkkinakaupan tuojista ja viejistä saadut ilmoitukset ja tuontiluvat vastaanottaa ja arkistoi valvontaeläinlääkäri. Tuontieriä ei tarkastuksessa hyväksytä eikä vientieriä saa lähettää, jollei virkaeläinlääkäri ole täysin varma ehtojen täyttymisestä. Epäselvissä tapauksissa käännyttään aina läänineläinlääkärin tai Ruokaviraston puoleen.

7.2.7.1 Sisämarkkinatuonti

Tuontierien tarkastukset alueella suorittaa valvontaeläinlääkäri ja hänen poissa ollessaan kaupungineläinlääkäri. Tarkastusten raportointi tapahtuu TRACES-järjestelmään täyttämällä terveystodistuksen valvonta- eli III-osio. Valvontaeläinlääkärillä on käytössään TRACES-järjestelmän tunnukset, samoin osalla kunnaneläinlääkäreistä.

Annettujen määräysten toteutuminen seurataan aina, esim. varmistamalla että eläimet on palautettu alkuperämaahan tai että ne on lopetettu. Seuranta tapahtuu pyytämällä esim. virka-apua tullilta ja tekemällä yhteistyötä alkuperämaan viranomaisten kanssa tai pyytämällä lopetustodistus eläimen lopettaneelta eläinlääkäriltä.

7.2.7.2 Sisämarkkinavienti

Valvontaeläinlääkäri tai kaupungineläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen vientiä Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti ja laatii terveystodistuksen tarkastuksen perusteella. Virkaeläinlääkärin todistusta ei vaadita ei-kaupallisessa koirien, kissojen, hillerien ja frettien viennissä. Todistukset ja tarkastukset tehdään viejän kustannuksella.

7.3 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Eläinten hyvinvoinnin valvonnalla tarkoitetaan eläinsuojelulain, eläinkuljetuslain ja eläinkuljetusasetuksen sekä niiden nojalla annettujen säädösten perusteella tehtävää eläinsuojeluvalvontaa. Alueellisten ja paikallisten eläinsuojeluviranomaisten tehtävänä on valvoa, että eläimiä hoidetaan, kohdellaan, käytetään ja kuljetetaan eläinsuojelusäädösten mukaisesti.

Eläinsuojeluilmoitukset ohjataan Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella valvontaeläinlääkärille. Valvontaeläinlääkärin poissa ollessa kukin kaupungineläinlääkäri hoitaa kiireellisiä eläinsuojeluasioita toimialueellaan.

Eläinten hyvinvoinnin valvonnasta ja tehtävien hoitamisesta on tehty erillinen sisäinen työnjako (liite 5, Virkatehtävät Keurusselän alueella)

Havaittaessa eläinsuojelutarkastuksella eläinsuojelusäädösten vastaista menettelyä ryhdytään tarvittaaviin pakkotoimiin (kiireelliset toimet eläinsuojelulain 44 § nojalla tai kiellot ja määräykset eläinsuojelulain 42 § nojalla). Pakkotoimien toteuttamiselle annetaan määräaika, minkä kuluttua umpeen tehdään kohteeseen uusintatarkastus. Jos uusintatarkastuksella havaitaan, että annettuja määräyksiä tai kieltoja

ei ole edelleenkään noudatettu, annetaan tilanteesta riippuen uusi määräaika tai voidaan esittää aluehallintovirastolle, että se tehostaisi annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla. Tarvittaessa pyydetään apua aluehallintovirastosta.

Tarkastuksista tehdään aina kirjallinen tarkastuspöytäkirja, joka toimitetaan eläimen omistajalle tiedoksi. Eläinsuojelupäätökset annetaan valitusosoituksineen tiedoksi todisteellisesti (saantitodistus, asiakirjan toimittaminen henkilökohtaisesti tai haastemiehen välityksellä). Kaikki asiakirjat tallennetaan Dynasty-järjestelmään. Valvontaeläinlääkäri vastaa yhteistoiminta-alueella eläinsuojeluvalvonnan toteutumisesta. Hän suorittaa pääsääntöisesti tarkastukset ja tekee tarkastuspöytäkirjat ja päätökset. Tarvittaessa tarkastuksia tehdään yhdessä kaupungineläinlääkäriin tai terveystarkastajan kanssa. Kaupungineläinlääkäriin tekemät tarkastuskertomukset ja päätökset toimitetaan valvontaeläinlääkärille, joka liittää ne Dynasty-järjestelmään. Kaikista tarkastuskertomuksista ja päätöksistä lähetetään kopiot Aluehallintovirastolle. Tarvittaessa tehdään tutkintapyyntö poliisille. Jos tarvitaan esitietojen valossa poliisin virka-apua tarkastuksen turvaamiseksi, pyyntö lähetetään etukäteen tilannekeskukseen sähköpostitse. Kiireellisessä tapauksessa virka-apua pyydetään soittamalla hätäkeskukseen.

Eläinsuojelulain 44 §:n mukaisissa kiireisissä tapauksissa eläimille voidaan hankkia hoitoa muualta tai hankkia eläimille hoitaja paikan päälle. Eläimille voidaan hankkia myös rehua tai muita eläimen hyvinvoinnin kannalta ehdottoman välttämättömiä aineita. Lemmikkieläinten vakavissa laiminlyöntitapauksissa päädytään eläinsuojelulain 44 §:n nojalla useimmiten eläinten kiireelliseen haltuunottoon. Eläin toimitetaan pääsääntöisesti johonkin lähiseudun löytöeläinten hoitopaikkaan. Tuotantoeläimille järjestetään yleensä joko rehua ja hoitaja paikan päälle. Jos eläinten hoitoa ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista järjestää, eläimet voidaan eläinsuojelulain 44 §:n nojalla myös lopettaa, toimittaa teurastettavaksi tai myydä käyvästä hinnasta. Nämä toimenpiteet suoritetaan eläinten omistajan kustannuksella.

7.3.1 Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus

Epäiltäessä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään eläinsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisella tavalla, aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla sekä aluehallintoviraston valtuuttamalla eläinsuojeluvalvojalla on oikeus tarkastuksen tekemiseen. Tarkastuksen tekijällä on oikeus päästä kaikkiin tiloihin, joissa eläimiä pidetään. Eläinsuojelutarkastuksen suorittajalla on oikeus tarvittaessa ottaa korvaukset tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Käynnillä tarkastetaan paitsi itse eläimet ja eläinten pitopaikka ja pitopaikan olosuhteet, myös eläimiä varten tarkoitettu ruoka ja juoma sekä välineet ja varusteet.

Epäilyyn perustuvan eläinsuojelutarkastuksen tekee useimmiten kunnan virkaeläinlääkäri. Paikallisen eläinsuojeluviranomaisen pyynnöstä vastuu tarkastuksen ja päätöksen tekemisestä vaikeimpien eläinsuojelutehtävien osalta voidaan kuitenkin siirtää kunnalta läänineläinlääkärille. Kunta voi pyytää tapauksen siirtoa aluehallintovirastolle esimerkiksi tilanteessa, jossa toimija ei ole noudattanut hänelle toistuvasti annettuja kieltoja tai määräyksiä, ja kieltoa tai määräystä on tarvetta tehostaa uhkasakolla tai teettämishallalla. Kunta voi pyytää tapauksen siirtoa aluehallintovirastolle myös esimerkiksi tilanteessa, jossa tarkastuskohteessa on useita eläimiä, joiden osalta on tarve ryhtyä eläinsuojelulain 44§:n mukaisiin välittömiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen eläinsuojelutyöhön varatut resurssit on esitetty resurssitarvekartoituslomakkeella (liite 1). Valvontaeläinlääkäri vastaa valvonnan toteutumisesta yhdessä sijaistavan eläinlääkäriin kanssa. Valvontaeläinlääkäriin sijaisena toimii kiireellisissä asioissa yksi kaupungineläinlääkäreistä (sijaistava) sekä tarvittaessa kaikki kaupungineläinlääkärit.

7.3.2 Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus

Tarkastuksia voidaan tehdä myös ilman epäilyä eläinsuojelulain rikkomisesta sellaisiin paikkoihin, joissa toiminta edellyttää eläinsuojelulaissa tarkoitetun luvan hakemista aluehallintovirastolta tai ilmoituksen tekemistä aluehallintovirastolle. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi sirkukset, eläintarhat ja -näyttelyt, eläinkaupat, pieneläinlaitokset, suuret kennelit sekä ravi- ja ratsastustallit, riistaeläintarhat ja lihan, muniin tai siitoseläinten tuotantotarhat. Ilman epäilyä tarkastuksia saadaan tehdä myös eläinkilpailuihin ja muihin vastaaviin tilaisuuksiin.

Luvanvaraiset ja ilmoituksenvaraiset kohteiden lukumäärät on ilmoitettu resurssitarvekartoituslomakkeella. Tarkastukset näihin kohteisiin suoritetaan ensimmäisen tarkastuksen jälkeen kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella.

7.4. Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta

Eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä valvotaan eläinten hyvinvointivalvonnan sekä eläimistä saatavien sivutuotteiden valvonnan yhteydessä.

8 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN TOIMEENPANO

8.1 Peruseläinlääkäripalvelut ja tuotantoeläinten terveydenhuolto

Kaupungineläinlääkäreiden tuottamien praktiikkapalveluiden määrä v. 2022 ilmenee liitteenä olevasta taulukosta (liite 4). Nykyisellä henkilöstömäärällä on pystytty pääsääntöisesti tuottamaan tarvittavat peruseläinlääkäripalvelut sekä hyötyeläimille että muille eläimille. Ongelmia ja resurssipulaa palvelun tarjonnassa aiheuttaa lähinnä pidemmät poissaolot.

Keurusselän yhteistoiminta-alueella tuotetaan laadultaan vähintään tavanomaisia eläinlääkintähuollon palveluita. Palveluita tuottaa riittävän koulutuksen saanut ja kokenut henkilöstö. Jokainen kaupungineläinlääkäri tuottaa arkipäivisin ensisijaisesti sijoituskunnassaan peruseläinlääkäripalvelut sekä hyötyeläimille että muille eläimille. Terveydenhuoltopalveluiden osalta pyritään siihen, että tila voi valita käyttämänsä eläinlääkärin halutessaan myös naapurikunnan puolelta.

Yhteistoiminta-alueen asiakkaille on järjestetty maksuton puhelinneuvonta ja ajanvarauspalvelu virka-aikana. Asiakkaat tavoittavat kaupungineläinlääkärin aamulla puhelinaikana. Ei-kiireellisiä tapauksia koskeva neuvonta ja ajanvaraukset on pyritty ohjaamaan puhelinaikoihin. Puhelinajan jälkeen eläinlääkärit vastaavat puhelimeen mahdollisuuksiensa mukaan ja asiakkaat voivat kiireellisissä asioissa jättää soittopyynnön vastaajaan. Kaupungineläinlääkärit huolehtivat vastaajaviestien ajantasaisuudesta sekä siitä, että soittopyyntöihin vastataan kohtuullisessa ajassa. Eläinten hyvinvointiongelmia ja tarttuvia eläintauteja koskevia ilmoituksia voi tehdä virka-aikana valvontaeläinlääkärin ja sijaistavan kaupungineläinlääkärin puhelinnumeroon.

8.2 Kiireellinen eläinlääkäriapu

Kunnan tehtävä on tarjota kiireinen eläinlääkäriapu kaikille kotieläimille kaikkina vuorokauden aikoina eli järjestää toimivat palvelut myös päivystysaikana. Virka-aikana kiireellistä eläinlääkäriapua tarjoavat kaupungineläinlääkärit toimialueella.

Eläinlääkäripäivystys virka-ajan ulkopuolella (klo 16.00-08.00, viikonloppuisin ja pyhinä) on järjestetty maakunnallisen eläinlääkäripäivystyssopimuksen mukaisesti v. 2011 alusta lukien. Hyöty- ja lemmikkieläinpäivystys järjestetään eriytettynä niin, että kunnaneläinlääkärit vastaavat hyöty- ja suurelänpäivystyksestä. Hyötyeläinpäivystysalue on ns. eteläinen Keski-Suomi. Kerrallaan päivystää

kolme hyötyeläinpäivystäjää. Kukin kaupungineläinlääkäri päivystää joka 5. päivystysvuoron (sijaiseläinlääkärille siirtyy pieni osa näistä vuoroista). Päivystykseen on luotu keskitetty maksullinen puhelinpalvelujärjestelmä, palvelun tuottaa Sonera.

Pieneläinpäivystyksen hallinnointi- ja järjestämisvastuu on maakunnallisen päivystyssopimuksen mukaisesti Jyväskylän kaupungilla. Pieneläinpäivystysalue kattaa koko Keski-Suomen maakunnan mukaan lukien muutaman maakunnan ulkopuolisen kunnan. Jyväskylän kaupungin ympäristöterveysosastolla ei ole henkilöstöresursseja lemmikkieläinten päivystyspalveluiden tuottamiseen ja toteutus perustuu ostopalveluun. Pieneläinpäivystyksen hoitaa toistaiseksi Omaeläinklinikka Jyväskylässä.

9 OHJAUS

9.1 Suunnitelman arviointi ja toteutumisen valvonta

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valvontasuunnitelma hyväksytään Keurusselän ympäristölautakunnassa. Lautakunnan esityslistat ja päätökset ovat näkyvillä Keuruun kaupungin internetsivuilla. Ennen hyväksymistä suunnitelmaan on pyydetty kommentteja ja kehitysehdotuksia ympäristöterveyspäälliköltä ja kaikilta kaupungineläinlääkäreiltä.

Yhteistoiminta-alueen tulee toimittaa eläinlääkäripalveluja sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa koskeva suunnitelmansa aluehallintovirastolle aina, kun suunnitelmaa on tarkistettu, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Tämä suunnitelma on laadittu vuosille 2020-2024 ja se tullaan tarkastamaan vuosittain. Toteutumisen arviointi tehdään lautakunnassa maaliskuun loppuun mennessä edeltävän vuoden osalta.

9.2 Koulutus ja työnohjaus

Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan aluehallintoviraston ja Ruokaviraston järjestämiin koulutuksiin ja työnohjauksiin. Asiaa on käsitelty myös kohdassa 3.3.

10 LAATU

Asiakaspalautteen, mahdollisten valitusten ja mahdollisten aluehallintoviraston tarkastusten ja auditoitien perusteella kunnan on suunnitelmaa päivittäessään huomioitava kehittämistä vaativat seikat. Kunnan tulee suunnitelmallisesti kerätä em. tilanteissa esille tulleita kehittämistarpeita ja seurata tehtyjen korjaavien toimenpiteiden edistymistä. Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen osalta vastuu kehitystarpeiden huomioimisesta on ympäristöterveyspäälliköllä.

Eläinlääkäripalveluiden valitukset ja korvauspyynnöt käsittelee ympäristöterveyspäällikkö, joka myös tarvittaessa vie ne eteenpäin Keurusselän ympäristölautakunnan käsiteltäviksi. Harkinnan mukaan pyydetään lausuntoa Eläinlääkintävahinkojen arviointilautakunnalta. Valvontatoimista tehdyt hallintovalitukset käsittelee Hämeenlinnan hallinto-oikeus ja muut kantelut ja valitukset se viranomaisen, jolle valitus on kohdistettu.

11 SEURANTA JA RAPORTOINTI

11.1 Annettujen kieltojen ja määräysten noudattaminen

Viranomaistoimenpiteiden sekä mahdollisten korjaavien toimenpiteiden loppuunsaattamisen varmistamiseksi uusintatarkastukset suoritetaan määräajan kuluttua umpeen ja tarvittaessa ryhdytään pakkokeinojen käyttöön.

11.2 VASU-raportointi

Toimitaan Ruokaviraston ohjeen ”Ohje kunnallisen elintarvikevalvonnan sekä eläinten terveys- ja hyvinvointivalvonnan raportoimiseksi aluehallintovirastoon” mukaisesti.

11.3 Muut viranomaisten pyytämät raportit ja tilastot

Eläinsuojelutarkastuskertomukset ja päätökset toimitetaan välittömästi tai vähintään kuukausittain aluehallintovirastoon. Terveysvalvontaohjelmien mukaisten tarkastusten asiakirjat toimitetaan kahden viikon sisällä aluehallintovirastoon.

Muut viranomaisten pyytämät yhteenvedot toimitetaan esitettyjen aikataulujen mukaisesti.

11.4 Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi

Kaupungineläinlääkärien osalta kerätään ja tilastoidaan seuraavat tiedot:

- sairaskäynnit virka-aikana kunnittain
- sairaskäynnit päivystysaikana kunnittain
- pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana kunnittain
- pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana kunnittain
- terveydenhuoltokäynnit kunnittain

Valvontaeläinlääkäriin osalta kerättävät tiedot ovat:

- eläinsuojelutarkastukset
- eläinsuojelupäätökset
- eläintautilain mukaiset tarkastukset ja näytteenottokäynnit
- elintarvikelaitostarkastukset
- maidontuotantotilojen tarkastukset
- ensisaapumisvalvonnan tarkastukset
- vierasainenäytteenottokäynnit

LIITTEET

Liite 1. Resurssitarpeen kartoitus

Kunta / Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue
Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto (Keuruu, Mänttä-Vilppula, Jämsä, Kuhmoinen, Ruovesi, Virrat)

1. ELÄINMÄÄRÄT KUNNAN ALUEELLA (tiedot 2022 Maaseutuhallinto)

a. Tuotantoeläintilat (päivitetty 2022)	Lkm
Nautatilat	123
Sikatilat	7
Lammas- ja vuohitilat	6
Hevostilat	37
Siipikarjatilat	9
Vesiviljelylaitokset	2
Turkistarhat	1
Tarhatun riistan tilat	5
Mehiläistarhat	26
Muut tuotantoeläinyksiköt	0
b. Lemmikit	Lkm
Arvio lemmikkien määrästä	7000

2. ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT

a. Terveydenhuoltosopimukset (määrät päivitetty 2022)	
Nauta	Lkm
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus	-
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	68
Terveydenhuoltotilojen osuus (% kaikista nautatiloista)	-%
Siat	Lkm
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus	-
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	4
Terveydenhuoltotilojen osuus (% kaikista sikatiloista)	-%
Siipikarja	Lkm
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus	-
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
Terveydenhuoltotilojen osuus (% kaikista siipikarjatilasta)	-%
Muut terveydenhuoltosopimukset	Lkm
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus	1

Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	1
Terveydenhuoltotyön resurssitarve (htv)	0,6 htv
b. Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta (v. 2022 tiedot)	
Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin terveydenhuolto)	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	1148
Sairaskäynnit päivystysaikana	229
Sairaskäynnit pieneläimet	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	1737
Sairaskäynnit päivystysaikana	264
Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve (htv)	6,6 htv

3. ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA

a. Terveysvalvonta (päivitetty 2022)	
Pakolliseen terveysvalvontaan kuuluvat tilat	Lkm
Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma	15
Uudistuseläimiä tuottavat sikalat, salmonellavalvonta	0
Keinosiemennyssonneja tuottavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	1
Raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	0
Vapaaehtoiseen terveysvalvontaan kuuluvat tilat	Lkm
Maedi-visna /CAE	3
Scarpie	
Tarhattujen hirvieläinten terveysvalvontaohjelma	0
Vesiviljelyeläinten terveysvalvontakohteet	12
b. Muu eläinten terveyden valvonta	20
Eläinten terveyden valvonnan resurssitarve (htv)	0,25 htv

4. SIVUTUOTEVALVONTA (päivitetty 2022)

Haaskanpitäjiksi ilmoittautuneet toimijat	Lkm
	8
Ilmoitetut haaskat	9
Sivutuotealan laitokset	0
Hautaamisilmoitukset	0
Sivutuotevalvonnan resurssitarve (htv)	0,05 htv

5. ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA (päivitetty 2022)

a. Ilmoituksenvaraiset kohteet	Lkm
Kennelit	19
Hevostallit	50

Riistanhoidolliset tarhat	0
Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat	10
Eläinkaupat	0
Eläinhoitolat	6
b.Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset	Lkm
Arvio epäilyyn perustuvista tarkastuksista	100
c.Muu eläinten hyvinvoinnin valvonta	10
Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve (htv)	1,0 htv

6. ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON HENKILÖRESURSSIT (päivitetty 2023)

a. Eläinlääkärit	Htv
Eläinlääkäripalvelut	6,6
Eläinten terveyden valvonta	0,25
Sivutuotevalvonta	0,05
Eläinten hyvinvoinnin valvonta	1,0
Elintarvikevalvonta	0,09
Muut tehtävät	0,01
Eläinlääkärit yhteensä	8
Päivystykseen osallistuvien eläinlääkäreiden määrä (lkm)	7
b.Muut kuin eläinlääkärit	Htv
Eläinhoitaja/avustaja	0
Terveystarkastajan tekemä eläinsuojeluvalvonta	0
Muut tehtävät	0,6
Muut kuin eläinlääkärit yhteensä	0,6
Ostopalvelut eläinlääkintähuollossa (sanallinen kuvaus)	
Ostopalveluiden laajuus ja laatu:	
virka-ajan ulkopuolinen pieneläinpäivystys toteutetaan ostopalveluna	

Liite 2. Eläinlääkintähuollon tehtäväkuvaukset ja työnjako

Kinnunen Rebekka, ympäristöterveyspäällikkö

- vastaa eläinlääkintähuollon resursseista ja työnjaosta sekä suunnittelusta ja raportoinnista
- päivystysjärjestelyt yhteistoiminta-alueella
- esittelee eläinlääkintähuollon asiat Keuruun ympäristölautakunnassa

Valvontaeläinlääkäri (avoin virka)

Mäkelä Laura, määräaikainen valvontaeläinlääkäri

- vastaa eläintautivalvonnan kunnallisesta toteutumisesta
 - pakolliset ja vapaaehtoiset terveysvalvontaohjelmat erityisesti lampaat/vuohet, siipikarjan salmonellavalvonta ja vesiviljely
 - elävien eläinten tuonti ja vienti
 - Ruokaviraston määräämien seurantanäytteiden ottaminen
 - tautiepäilyt (lakisääteisesti vastustettavien tautien osalta)
- vastaa eläinsuojeluvalvonnan kunnallisesta toteutumisesta
 - eläinsuojeluilmoitusten käsittely
 - vastaa valvonnan toteutumisesta
 - ilmoituksen- ja luvanvaraisen toiminnan valvonta
- aluehallintoviraston määräämät muut tehtävät
- ensisaapumisvalvonta
- vastaa vierasainevalvonta-ohjelmien näytteenotosta
- eläinperäisten elintarvikkeiden laitosvalvonta yhdessä ympäristöterveystarkastajien kanssa
- em. kohteiden elintarvikelain mukaiset hyväksymispäätökset
- maidontuotantotilojen valvonta
- eläinperäisten elintarvikkeiden vientitarkastukset (mm. Venäjän vienti)
- sivutuotteisiin liittyvä valvonta

Kaupungineläinlääkärit

Lähteinen Paula, Ruovesi, vastaavan eläinlääkärin tehtävät 20 %

Keskinen Ulla, Jämsä

Mattsson Outi, Virrat

Sarja Pia, Mänttä-Vilppula

Hannukainen Hanna, Keuruu

Virtanen Sonja, Kuhmoinen

- peruseläinlääkäripalvelut mukaan lukien terveydenhuoltotyö ja kiireellinen eläinlääkäriapu (ensisijaisena vastuualueena sijoituskunta, toissijaisesti koko alueella)
- hyötyeläinpäivystys omalla päivystysalueella
- tarvittaessa kiireelliset eläinsuojeluasiat valvontaeläinlääkärin ja sijaistavan kaupungineläinlääkärin poissa ollessa
- kiireelliset eläintautiasiat valvontaeläinlääkärin ja sijaistavan kaupungineläinlääkärin poissa ollessa ja tarvittaessa apuna
- elävien eläinten tuonti- ja vientitarkastukset sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden vientitarkastukset valvontaeläinlääkärin poissa ollessa
- keinosiemennyssonnien lähtötarkastukset

- kaupungineläinlääkärit tekevät eläinsuojeluvalvontaan, eläintautivalvontaan, vientiin ja terveysvalvontaohjelmiin liittyviä käyntejä yhteistyössä valvontaeläinlääkärin kanssa. Näiden tehtävien hoidossa otetaan aina huomioon tarkoituksenmukaiset työjärjestelyt ja jääviysnäkökohdat.

Antti Mäkiäho, kaupungineläinlääkäri (sijaistava), Jämsä

- Praktikkoeläinlääkäreiden sijaistus poissaolojen aikana – 60 % työajasta
- Eläinsuojeluvalvonnassa valvontaeläinlääkärin parina hankalissa tapauksissa sekä tarvittaessa ja valvontaeläinlääkärin poissa ollessa kiireelliset valvontatehtävät
- Maitohygieniatarvinnat
- Eläintautivalvontaa:
 - siipikarjan salmonella- ja lintuinfluenssa –näytteenotto
 - haaskavalvonta
 - vesiviljelyn valvonta
 - lampaiden maedi-visna –näytteenotto
 - muut Ruokaviraston toimeksiannot näytteenotossa

Liite 3. Subventiot

Hyötyeläinten hoitamisesta aiheutuvien kustannusten korvaus

JÄMSÄ, KEURUU, KUHMOINEN JA RUOVESI

Korvausperuste	Omapastuu	Korvaus	enintään
Matka	15 €		
Käyntimaksu – arkisin	30 €		80 €
– päivystysaikana (kun käytetään korotettua taksaa)	60 €		80 €

Korvausta ei makseta hevosten eikä lemmikki- tai harrastuseläiminä pidettävien hyötyeläinten (lammas, poro, poni yms.) hoitamisesta.

Korvaukset maksetaan vain yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkäreiden ja päivystävien eläinlääkäreiden käynneistä. Korvausta ei makseta arvonlisäveron osuudesta.

MÄNTTÄ-VILPPULA

Korvausperuste	Omapastuu	Korvaus	enintään
Matka	15 €		
Käyntimaksu – arkisin	30 €		
– päivystysaikana	40 €		
Toimenpidepalkkio	50 €		150 €

Korvaukset maksetaan vain yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkäreiden ja päivystävien eläinlääkäreiden käynneistä. Korvausta ei makseta arvonlisäveron osuudesta.

VIRRAT

Korvausperuste	Omapastuu	Korvaus	enintään
Matka	15 €		
Käyntimaksu – arkisin	30 €		
– päivystysaikana (kun käytetään korotettua taksaa)	40 €		
Toimenpidepalkkio	50 €		150 €

Korvausta ei makseta hevosten eikä lemmikki- tai harrastuseläiminä pidettävien hyötyeläinten (lammas, poro, poni yms.) hoitamisesta.

Korvaukset maksetaan vain yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkäreiden ja päivystävien eläinlääkäreiden käynneistä. Korvausta ei makseta arvonlisäveron osuudesta.

Liite 4. Eläinlääkintähuollon tilastot v. 2022

Kaupungineläinlääkäreiden hyöty- ja lemmikkieläinkäynnit (sis. päivystys)

Eläinlääkäripalvelut 2022 (toimipisteittäin)					
	suureläimet, käyntimäärä		pieneläimet, käyntimäärä		terveydenhuolto- käynnit
	päiväaikaan	päivystys	päiväaikaan	päivystys	
Jämsä	473	39	313	2	15
Keuruu	167	37	176		2
Kuhmoinen	99	9	186	1	10
Mänttä-Vilppula	25	17	555		1
Ruovesi	78	36	104		3
Virrat	306	91	403		52
pieneläinpäivystys**				261	
yhteensä	1148	229	1737	264	83
	** ostopalvelu				

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta 2022

	eläinsuojeluvalvonta		eläintautivalvonta		vientitarkastukset
	päätökset	tarkastukset	päätökset	tarkastukset	
koko alue	41	167	4	57	6

Liite 5. Virkatehtävät Keurusselän alueella (päivitetty 2023)

Elintarvikelain alaiset:

- **Eläinperäisiä elintarvikkeita valmistavat/käsittelevät laitokset** 4 kpl, 6 tarkastuskäyntiä/vuosi
valvontaeläinlääkäri ja ympäristöterveystarkastaja
VaiSSI, Kalastusyhtymä Kääpä, Aittolahden tila ja Jokilaakson juustola
- **Maidontuotantotilat** 60 kpl (valvontakäynnit joka 3.-5. vuosi)
valvontaeläinlääkäri/ praktikot
- **Vientitodistukset ja viennin valvonta**
Jokilaakson Juustolla on Venäjänvientioikeudet (tauolla, ei aktiivista toimintaa), lisäksi todistuksia on kirjoitettu Ukrainaan. Muilla laitoksilla ei tällä hetkellä ole vientiä.
Antti
- **Ensisaapumispaikkavalvonta** 1kpl
- **Ante mortem –tarkastukset / lihantarkastus**
Tällä hetkellä 1kpl palvelua käyttävä villisikatila (Ruovesi 2 kpl) ja 1 kpl strutsitila (Ruovesi). Kuluvana vuonna on eläinlääkärin toimesta tehty 3 tarkastuskäyntiä.
Antti, Laura

Eläintautilain alaiset:

- **Traces elävien eläinten vientitodistukset (ja –tarkastukset)**
Vuonna 2023 valvontaeläinlääkärin toimesta tehty n. 13 kpl (sika 5 kpl, koira 1 kpl, hevonen 7 kpl)
Ilmoitus on tultava väh. 2 viikkoa ennen vientiä.
- **Traces tuontitarkastukset**
Ohjeistuksen mukaan näitä tulisi tehdä 1kpl/vuosi/tuoja, mutta käytännössä ei ole yksittäisten hevosten tuojia tarkastettu. Ruotsintuonti-broileremoihin on kohdistettu 1 tarkastus/vuosi ja lisäksi on tarkastettu tuotantoeläinten tuojat, suuria määriä koiria Itä-Euroopasta tuovat ja siittolatarkastusten yhteydessä pakastesperman tuojat. Näitä tarkastuksia ollut muutamia vuodessa, enemmänkin voisi tehdä.
valvontaeläinlääkäri, Antti (tarvittaessa muut kaupungineläinlääkärit)
- **Laittomat tuonnit**
Muutama tapaus (koira/hevonen) vuosittain, näihin liittyy tarkastus ja hevosilla verinäytteenotto. Vuonna 2023 ei laittomia tuonteja.
Jokainen hoitaa eteen tulevat tapaukset. valvontaeläinlääkäri/kaupungineläinlääkärit hoitavat tehdyt ilmiannot.
- **Kalanviljelylaitokset ja luonnonravintolammikot**
Vapaaehtoiseen BKD –valvontaan kuuluvia tällä hetkellä 2 kpl, näissä vuosittaiset tarkastukset (laitokset Mänttä-Vilppula ja Ruovesi), lisäksi 6 kpl harvemmin tarkastettavia kohteita (Jämsä 2kpl, Virrat 3kpl, Ruovesi 1 kpl)
Antti
- **Oriasemat**
Tällä hetkellä 1 kpl kotimaan asema

valvontaeläinlääkäri/Antti

- **Lampaiden maedi-visna tarkastukset ja näytteenotot**
3 katrasta (Jämsä 2 kpl, Virrat 1 kpl), joista näytteet 3v välein.
Antti/valvontaeläinlääkäri
- **Siipikarjan salmonellavalvonta**
1kpl broileremotila+hautomo Mänttä-Vilppula, tarkastuskäynnit 6 käyntiä/vuosi
Vuosittain tarkastettavia 5kpl (Mänttä-Vilppula 3kpl, Virrat 1 kpl, Kuhmoinen 1kpl)
Pienimuotoisia (tarkastetaan joka kolmas tai toinen vuosi) n. 10kpl, näitä putkahtelee koko ajan myös lisää kun soitellaan siipikarjanpitäjiä läpi
Antti
- **Vastustettavien eläintautien epäilyt/taudinpurkaukset**
2023 epäilynäytteet: salmonella, PRRS
2021 epäilynäytteet: BVD, PRRS, 2 lintuinfluenssaa
2020 salmonella x 3
2017 EHEC on löytynyt isosta lihanautakasvattamosta Virroilta, 2016 salmonellaa saneerattiin kahdesta hiehotellista, joista toinen Jämsässä ja toinen alueen ulkopuolella (jälkimmäisellä oli asiakastila Virroilla). M. gallisepticum aiemmin löytynyt useammalta pieneltä siipikarjalta verinäytteenotossa.
Antti/valvontaeläinlääkäri + apuna alueen praktikko
- **Haaskapaikkojen valvonta ja rekisteröinti**
Alueella on tällä hetkellä 5 kpl rekisteröityä haaskatoimijaa (Jämsä 4 kpl, Virrat 1 kpl), tarkastuksia tehdään Ruokaviraston ohjeistuksen mukaisesti 3-5 vuoden välein.
Antti
- **Sivutuotevalvonta**
Polttolaitosten rekisteröintejä tehty vuoden 2022 aikana 2 kpl ja 2023 1 kpl.
Muuten sivutuotevalvontaa tehdään epäilyn perusteella. Pari kertaa vuodessa Aluehallintovirastolta tulee selvityspyyntö nauta- ja lammaskarjarekisteriepäselvyyksien tiimoilta (haudatuiksi ilmoitetut naudat ja ne kotiteurastetut, joiden sivutuotteet eivät ole päätyneet Honkajoelle, sekä tilat, joissa kotiteurastetaan suuria määriä). Tämän asian tiimoilta tulee myös kyselyjä erilaisilta toimijoilta. Hyväksymismenettelykin voisi tulla kyseeseen, jos joku keksisi hankkia vaikkapa raatokontin.
valvontaeläinlääkäri/Antti

Eläinsuojelulain alaiset:

- **Epäilyyn perustuvat tarkastukset ja uusintatarkastukset**
n. 80-100 kpl/vuosi. Tämä työllistää eniten.
valvontaeläinlääkäri ja Antti: tuotantoeläimet
Muut eläinlääkärit
- **Säännöllisen valvonnan piirissä olevat kohteet**
hevostallit 36 kpl, eläinhoitolat 6 kpl, riistarhat (villisika, fasaani) 12 kpl (kotirauhan piirissä olevat kennelit, joita on paljon, tarkastetaan vain epäilyn perusteella)
valvontaeläinlääkäri/Antti

Muu näytteenotto:

- **Vierasainenäytteet** tankkimaitonäytteitä, kalanviljelylaitosnäytteitä, hunajanäytteitä, joskus sikojen ja nautojen veri-, virtsa- ja juomavesinäytteitä

Antti, ympäristöterveystarkastajat (tilamaito)

- **Lintuinfluenssan ja ND:n seurantanäytteet** tyypillisesti 2-3 siipikarjatilaa verinäytteenotossa/vuosi

Antti

Valvontaeläinlääkärin viran ollessa avoin, ympäristöterveyspäällikkö tarvittaessa määrää tehtävänjaosta tapauskohtaisesti erikseen.